SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 47. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 11, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го БЕРЕЗНЯ 1992 Ч. 47. РІК XCIX.

ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ ПОГІРШУЄТЬСЯ

Київ (УНІАР). — Тут 5-го березня на пленарному засіданні сесії Верховної Ради України виступив Президент України Леонід Кравчук. Він проаналізував економічну ситуацію і визнав її вкрай незадовільною. За його словами, виробництво промислових товарів зменшилося на 20 відсотків, продовольчих — на 41 відсоток, національний дохід зменшився на 21 відсоток і дефіцит бюджету становить понад 50 біл. карбованців. У зв'язку з наближенням економічної катастрофи Президент запропонував на території України на 1992 рік ввести надзвичайний економічний стан.

Пропозиція президента викликала бурхливі дебати, оскільки в законі не передбачено ніяких юридичних обґрунтувань для надзвичайного економічного стану. Народні депутати вирішили, що спочатку треба затвердити механізм дії надзвичайного економічного стану. Щодо самої пропозиції Л. Кравчука, то особливих заперечень не було, бо Верховна Рада постійно працює в напруженій атмосфері.

Група депутатів-аграрників поставила перед Урядом України ультимативні вимоги про забезпечення села всім необхідним для польових робіт. Як заявив один з депутатів, у південних областях України ось-ось повинні почінатися весняні посіви, а господарства не мають бензини, транспортації та інших механізмів. У зв'язку з цим народний депутат з Миколаївської області, голова колгоспу Олександер Чебан оголосив голодівку, яку тримав три дні. Пов'язку з голови з написом „Голодую" зняв тільки після того, як Президент Кравчук пообіцяв забезпечити південні регіони пальним. Та головною вимогою аграрників залишається резигнація Кабінету Міністрів на чолі з Вітольдом Фокіним.

За поданням Президента Кравчука Верховна Рада затвердила призначення на посаду міністра економіки й також віцепрем'єра Володимира Ланового, який досі займав пост державного міністра з питань роздержавлення і приватизації. Депутатам представили нового міністра сільського господарства Василя Ткачука, що раніше був головою колгоспу на Івано-Франківщині й зарекомендував себе як здібний новатор.

Поіменним голосуванням народні депутати ухвалили закон про представника Президента України і затвердили постанову про введення цього закону в дію.

У п'ятницю, 6-го березня, депутати ухвалили постанову, згідно з якою шахтарі Криворізького басейну можуть продавати руду на бартерних умовах. Приватизацію малих державних підприємств вирішено здійснювати поступово. Ухвалено і введено в дію закон про приватизаційні і вартісні папери, постанови про перехід на літній час, про зміну меж міста Горлівки, про перейменування Ленінського району Києва на Старокиївський, про зміну меж міста Щорса Чернігівської області, про скасування покарань у вигляді заслання і вислання.

ЗАПРОСИЛИ В. ЛОБАНОВСЬКОГО

Київ (УНІАР). — 5-го березня. — Федерація Футболу України офіційно звернулася до колишнього тренера київського „Динамо" Володимира Лобановського (попередня домовленість з ним уже була) з пропозицією очолити національну збірну республіки. Нині Лобановський працює тренером в Об'єднаних Арабських Еміратах. Через два місяці він зможе повернутися в Україну. А національна збірна країни можливо зіграє перший офіційний товариський матч 22-го квітня на Республіканському стадіоні столиці України зі збірною Угорщини.

УКРАЇНА ДОМАГАЄТЬСЯ ЧАСТИНИ МАЙНА КОЛИШНЬОГО СССР

Філядельфія. — Газета „Філядельфія Інквайрер" надрукувала у числі з 2-го березня довшу інформацію про те, що Україна вже від довшого часу домагається частини майна колишньої комуно-московської імперії, яке декретом президента Бориса Єльцина перебрала Російська федерація, з деякою підтримкою західних великодержав, які підтримали пропозицію Вашінгтону, щоб Росія успадкувала право наслідства СССР і місце в Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй.

Претенсії України й інших республік колишнього СССР, тепер членів Співдружности Незалежних Держав, ще й досі не полагоджені, хоч нібито створена для цього спеціяльна комісія вже відбула ряд нарад.

Газета „Філядельфія Інквайер" займається тільки справою вашінгтонських колишніх совєтських маєтків, в першу чергу амбасади, збудованої у віддалі п'ять бльоків від Білого Дому, двомільйонового ексклюзивного мешканевого будинку, де мешкали родини дипломатів, навчались їхні діти, користувались розкішною бібліотекою, плавальним басейном й іншими удогідненнями і величкою парковальною площею забезпеченою електронічною системою, і високим залізним парканом.

Тільки один будинок амбасади оцінюється сьогодні на 7.2 міл. дол. Він був запроєктований ще 1910 року Натаном Конрвітом Вастом, який, до речі, проєктував також Овальне бюро президентів ЗСА в Білому Домі. Царський російський уряд закупив будинок в 1913 році, а Совєтський Союз перетворив його на свою амбасаду, коли нарешті Америка визнала СССР в 1933 році. Амбасада займала один найбільший клясичний будинок, але сусідні забудування з мініятурним летовищем для гелікоптерів на даху, ще й досі контролює КҐБ і щойно тепер ідуть старання, щоб усі забудування віддати під контролю амбасадора.

Росіяни, без порозуміння з іншими країнами СНД, проголосивши себе спадкоємцями, скоро перебрали усі посілості. Правда, вони „шляхотно" запропонували, що Росія готова репрезентувати країни СНД за кордоном. Більшість країн відмовились від цієї пропозиції. Навіть Молдова, при нагоді приїзду президента тієї малої держави Мірка Снігура, договорилась з румунами про приміщення, а Україна відмовилась від „притулку" в російській амбасаді, кажучи, що самостійна Україна не бажає, щоб її амбасада працювала під російським національним прапором.

Уряд ЗСА нав'язав дипломатичні зв'язки з усіма 12-ма колишніми совєтськими республіками і тепер вони мають клопоти встановити у столиці Америки свої амбасади для пожвавлення політики, економіки і торговельних зв'язків в першу чергу та пожвавлення своєї дипломатичної праці.

Виставка фотомистця В. Пилип'юка мандрує по ЗСА

Ню Йорк (О.К.). — Виставка мистецьких світлин фотохудожника і редактора першого українського фотожурналу „Світло і Тінь" у Львові Василя Пилип'юка після успішної прем'єри в Ню Йорку в Українському Інституті Америки, продовжує свою мандрівку по ЗСА. Закривши її 16-го лютого в Ню Йорку, В.Пилип'юк перевіз свої мистецькі фото до Вашінгтону, де в неділю, 22-го лютого, переведено вперше таку виставку у приватному домі Тані і Володимира Демчуків у присутності 65 українських жителів Вашінгтону.

В суботу, 29-го лютого, виставка фотознімок відбулася у Філядельфії в Українському Освітньо-Культурному Центрі, що саме бенкетом відзначав своє 13-річчя.

З Філядельфії фотовиставка з її автором В. Пилип'юком помандрувала до Чикаго, де в залі українського Культурного Центру, 7 і 8-го березня було її відкриття. Там також в суботу, 7-го березня, була товариська зустріч із В. Пилип'юком.

Про успіх першої поїздки В. Пилип'юка була вже згадка в газеті „Україна Молода", що появляється двічі у тижні в Києві, під назвою „Українські світотіні в Ню Йорку" з датою 7-го лютого 1992 року.

Розвиток освіти — важлива ціль

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Проф. Михайло Згуровський, перший проректор Київського Політехнічного Інституту, член Академії Інженерних Наук України, вже у ЗСА частий та шанований гість. Ось ще так недавно ми гостили його у нашій редакції в часі його четвертого з черги перебування на американській землі, а тут він вже ось-ось буде знова серед нас як почесний учасник урочистого бенкету Товариства Українських Інженерів Америки в неділю, 15-го березня, для іменування перших членів Академії Інженерних Наук України із членів української діяспори.

Проф. М. Згуровський розповідає про нові контакти зі Заходом в ділянці освіти.

Проф. М. Згуровський це один з ініціяторів і промоторів розвитку зв'язків з американськими університетами та координує виміну студентами і професорами, в галузі науки та освіти у ширшому маштабі, як лише в ділянці КПІ. Він, як довідуємося під час його відвідин в редакції „Свободи", вже раніше підтримував зв'язки з американськими науковими колами і написав спільну книжку з проф. Фредом Рамірезом на тему своєї спеціяльности, теорії оптимального управління складними фізичними явищами. Друга наукова праця в цій ділянці має появитися невдовзі також в Ню Йорку.

У плянах проф. М. Згуровського п'ятимісячні виклади з його ділянки в університеті Кольорадо в Болдер, на що він дістав стипендію Фулбрайта.

При останньому перебуванні в ЗСА при кінці 1991 року проф. М. Згуровський заключив три нові договори з американськими університетами у справі виміни студентами і професорами, які з бізнесами з рамени нової установи, яку він очолює, під назвою „Україна і Світ". Це науковий, технологічний і культурний центр, що поставив собі за завдання допомогти через обмін фахівців у розвитку прогресу науки і знання в Україні.

Цілллю центру „Україна і Світ" притягнути великі чужинецькі фірми в Україну для прискорення розвитку рільництва та індустрії, закладати спільні підприємства із західними, щоб дати Україні можливість придбати високі технологічні, індустріяльні, культурні та наукові надбання, розвинути безпосередні зв'язки між Заходом а Україною в ділянці наукової і вимінювати досвідом у ній поміж студентами та професорами, організувати навчання українських студентів на західних університетах при повній заплаті того навчання у західній валюті.

„У мене принцип не просити, а уживати способи прийняті у цивілізованому світі: Значить платити і ро-

(Закінчення на стор. 4)

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці влаштовує польсько-українську конференцію у суботу, 14-го березня о год. 3-ій по полудні в домі НТШ, 63 Четверта авеню в Ню Йорку. З доповідями виступлять: президент НТШ проф. Леонід Рудницький, Генеральний консул Польщі в Ню Йорку Єжи Сурдикоскі, Заступник Амбасадора Польщі у Вашінгтоні Мацей Козловскі, проф. Степан Козак, Варшавський університет, проф. Тарас Гунчак, Ратґерс університет. Конференцію проводитиме проф. Мирослав Лабунька.

П. Бюкенен відвідає „Українське село" в Чикаго

Чикаго, Ілл. — Патрик Бюкенен, відомий синдикований колюмніст, коментатор і активний політичний діяч консервативного крила Республіканської партії, який веде тепер передвиборчу кампанію за номінацію на президента, відвідає в суботу, 14-го березня, о год. 10-ій вранці „Українське село" в Чикаго.

П. Бюкенен

Він зустрінеться з республіканськими активістами, відвідає українські школи, церкви, молодечі організації та виступить перед громадянством. Метою його приїзду є з'ясування його політичної плятформи і опрокинення закидів, що він, мовляв, веде негативну передвиборчу кампанію.

Як відомо, П. Бюкенен здобув у стейті Ню Гемшир 38 відсотків голосів, а в Джорджії 26 відсотків. Деякі засоби масової інформації ведуть несправедливу негативну кампанію проти нього, закидаючи йому амбіціонерство, антисемітизм, тенденційність у його політичних коментарях тощо.

Канадське НТШ видало працю д-ра С. Галамая

Торонто. — Недавно вийшла книжка д-ра Степана Галамая п. з. „Боротьба за визволення України — 1929—1989" — виданням Канадського Наукового Товариства ім. Шевченка, том XXXXV.

Книжка, як стверджує її автор, подумана на те, щоб дати для молоді перегляд важливіших виявів української визвольної боротьби, як наприклад, повстання після 1917 року, голодова облога, часи українізації, волубуєвщина, ОУН, проголошення відновлення української державности в 1941 році, похідні групи, український націоналістичний рух ОСУЗ, студентські заворушення, УПА, повстання в ГУЛагу тощо. Провідною думкою цієї книжки, в якій — багато знімок провідних одиниць, які брали участь у боротьбі за визволення України, є сила і незнищенність українського духу.

Книжка в ціні 22 ам. дол. і 25 канадських можна набути, звернувшись на адресу: S. Halamay, „Homin Ukrainy" („Ukrainian Echo) Publishing Co., Ltd., 140 Bathurst St. Toronto, Ont. M5V 2R3, Canada, або в „The National Tribune", 136 Second Ave., New York, N. Y. 10003; Tel: (212) 505-0767.

У СВІТІ

ОПОЗИЦІЙНА КОАЛІЦІЯ політичних партій Румунії закликала уряд надати громадянство всім мешканцям колишньої совєтської Молдови. Опозиція вимагає більш активного втручання Румунії в конфлікт між молдавським патріотичним рухом і слов'янами Придністровської республіки. Минулого тижня у висліді збройних сутичок в Молдові загинуло біля 20 осіб. На боці військових формувань Придністровської республіки виступають козацькі сотні з півдня Росії.

У ВІВТОРОК, 10-ГО БЕРЕЗНЯ, в Гельсінкі відкрилася чергова зустріч делегацій країн — учасниць Конференції в питаннях безпеки і співробітництва в Европі, на якій ЗСА, Канада і европейські держави обговорять шляхи перетворення північної півкулі планети в „зону миру" від Ванкуверу до Владивостоку. У праці Конференції беруть участь 10 республік колишнього Совєтського Союзу як рівноправні члени.

МІЖНАРОДНИЙ СУД в Гаазі 26-го березня розгляне позов Лівії, яка просить захистити її від ЗСА і Великобританії. Лівійський диктатор Муаммар Каддафі побоюється, що Вашінгтон і Лондон застосують проти Лівії воєнні і економічні санкції за відмову видати двох лівійських терористів, причетних до загибелі американського літака в грудні 1988 року. Міжнародний суд є органом ООН, його рекомендації не мають сили і не зупинять Вашінгтон і Лондон, якщо вони вирішать покарати Лівію.

ВЕРХОВНА РАДА Російської федерації застерегла, що референдум в питаннях незалежности, до якого готуються в республіці Татарстан, може призвести не тільки до загострення міжнаціональних конфліктів у регіоні, але також до розпаду Російської федерації. Референдум призначено на 21-го березня. Якщо 4 мільйони мешканців Татарстану відокремляться від федерації, це засктивізує незалежницькі тенденції в інших автономних республіках.

В НЕДІЛЮ, 8-ГО БЕРЕЗНЯ, Китай і В'єтнам підписали чотири угоди, які дозволять відновити прямий транспортовий зв'язок між двома країнами. Співробітництво між Китаєм і В'єтнамом припинилося в 1979 році, коли армія КНР напала на В'єтнам у відповідь на введення в'єтнамських військ у Камбоджу.

РОСІЯ ПЛЯНУЄ ВВЕСТИ фіксований курс карбованця щодо долара і цим забезпечити внутрішню конвертованість своєї валюти. Про це заявив у неділю, 8-го березня, на пресовій конференції в Москві повноважний представник російського уряду в питаннях взаємодії з міжнародними організаціями Костянтин Каґаловський. Йшлося також про те, що для створення стабілізаційного фонду Росія потребує 5—6 біл. дол. — в цьому випадку ціна долара зупиниться на 25-карбованцевій межі. Поки цього фонду нема, вирішено скасувати так званий комерційний курс карбованця щодо долара, що становить половину від ринкового курсу. Уряд також скасував всі квоти і ліцензії у ділянці зовнішньоекономічних зв'язків. Тим часом на „чорному ринку" курс долара знову почав підніматися. Про це повідомила газета „Вечерняя Москва".

НІКСОН КРИТИКУЄ УРЯД ЗСА ЗА БРАК ПІДТРИМКИ „РОСІЙСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ"

Вашінгтон. — Томас С. Фрідман, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" інформує в числі з 10-го березня, що колишній президент З'єднаних Стейтів Америки Ричард Ніксон виступив з гострою критикою політики теперішньої Адміністрації президента Джорджа Буша у відношенні до політичних перемін на просторі колишнього Совєтського Союзу, а зокрема Росії, бо про інші країни, об'єднані у Співдружності Незалежних Держав він не згадує тим разом ані слова.

На його думку Уряд ЗСА, а в першу чергу президент Дж. Буш і державний секретар Джеймс Бейкер, немають політичної візії, переміни і „російську демократію" підтримують тільки патетично, не використовують належно історичної нагоди, яка трапляється раз на століття.

У спеціяльному меморандумі розповсюдженому серед приятелів і знавців закордонної політики, Р. Ніксон картає не тільки Буша, але також інших претендентів на президентське крісло і тих, які в їхньому імені ведуть сьогодні передвиборчу кампанію. Усі вони майже цілковито ігнорують, або оминають питання революційних перемін на Сході, тобто на просторі колишнього СССР і східноевропейських держав, які донедавна ще були сателітами Москви.

Ніксон переконаний, що коли уряд теперішнього президента Російської федерації Бориса Єльцина упаде і йому не вдасться перетворити Росію на вільно-ринкову демократію, все, що було досягнуте великими зусиллями, але релятивно мирним способом, чи так званою мирною революцією до 1991 року, може пропасти. Колишній президент Америки, переконаний, що неуспіхи Єльцина на політичному й економічному відтинку пославлять демократичні сили в усіх країнах СНД і дадуть хід всякому роду диктаторам, від Китайської Народної Республіки починаючи і на Східній Европі та Близькому Сході кінчаючи.

„Все, що досі Росія і інші країни СНД отримали від Америки це залишки з війни на Близькому Сході і позичку в сумі 3,75 бл. доларів на закуп американської пшениці й інших товарів. Уряд Буша не використав навіть належно міжнародної конференції з участю представників від 57 країн світу, яка фактично закінчилася реторикою і спільною фотографією", — каже Ніксон і додає, що „стає смішно і сумно коли така великодержава, як ЗСА, приймає рішення вислати на територію колишнього СССР Корпус Миру в числі 200 осіб, які можуть зробити добру роботу в Ліхтенштайні чи навіть в Люксембурґу, але не в Росії".

Президент Р. Ніксон закликає до збільшення гуманітарної допомоги, до виділення більших гарантованих кредитів з Міжнародного Монетарного Фонду і Міжнародного банку реконструкції, а головно до зміни настанови до Росії і теперішнього „демократичного уряду Б. Єльцина". Біда тільки в тому, — кажуть деякі політичні спостерігачі і аналітики, що Ніксон говорить виключно про Росію і Б. Єльцина, отже тільки про Російську федерацію, викликаючи вже заздалегідь застереження до його пляну з боку інших східноевропейських народів і незалежних держав, колишніх республік СССР.

Очевидно, багато дечого сказано Ніксоном є правдиве і застрашаюче. Наприклад, він каже, що „комуністи програли холодну війну, але Захід ще її не виграв". Або: „Якщо Єльцин впаде в Росії може прийти до влади неконче комуністичний деспот, який з допомогою війська піде на привернення історичних кордонів Росії" тобто зліквідує самостійні держави не тільки республік, але також колишніх сателітів.

Бібліотека Р. Ніксона, починаючи від середи, 11-го березня, відбуде дводенну сесію для обговорення закордонної політики ЗСА на якій виступить також президент Дж. Буш, який свідомий того, що перемога над комунізмом прийде разом з перемогою свободи і демократії на Сході.

ВИСТАВКА В ЕДМОНТОНІ

Едмонтон, Альта. — Тут від 13-го до 15-го березня у Пластовій Галерії проходитиме виставка праць мистців з України, присвячена 100-річчю українського поселення в Канаді. Виставку представлятиме Софія Скрипник. Відкриття з прийняттям відбудеться у п'ятницю, 13-го березня, о год. 7:30 вечора; вступне слово виголосить директор Канадського Інституту Українських Студій д-р Франк Сисин. Виставка буде відкрита у п'ятницю, 13-го березня від 7:30 до 9-ої год. вечора, у суботу, 14-го, від 12-ої полудня до 6-ої вечора та в неділю, 15-го березня, від год. 1-ої по полудні до 6-ої вечора. Адреса Галерії — 10150 79-та вулиця, Едмонтон, Альта. Телефон для інформацій 466-6099.

В АМЕРИЦІ

ЯК ПОВІДОМИЛИ ЗАСОБИ масової інформації, вибір серед демократичних кандидатів стає чим раз меншим, бо відтягнув свою кандидатуру сенатор Том Гаркін з Айови. Пропонуючи свою кандидатуру, Т. Гаркін говорив про себе, як „справжнього демократа" і пропагував традиційний його партії лібералізм. Відтягнення його кандидатури посилило змагання серед демократичних кандидатів, які намагатимуться перетягнути його прибічників на свій бік. Тепер по демократичній стороні залишилося тільки трьох: губернатор стейту Аркенсо Билл Клінтон, колишній сенатор з Массачусетс Пол Цонгас і колишній губернатор Каліфорнії Едмунд Бравн, мол.

ВІДОМА НЮЙОРКСЬКА адвокатська фірма погодилась заплатити Урядові ЗСА 41 міл. дол. за те, що незаконно приховала шкідливі для свого клієнта інформації від урядових чинників. А йдеться тут про велику ощадностеву-позичкову фірму Лінколн з місцевости Ірвін у Каліфорнії, занепад якої був тільки одним проявом трагедії ощадностево-позичкової індустрії в ЗСА. Адвокатська фірма Кей, Шолер, Фірман, Гейс і Гендлер не визнала, як і не заперечила своєї провини, а Уряд підкреслив, що це оскарження послужить прикладом для інших, щоби в такі штучки не вдавалися.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Шпигунство Москви на терені ЗСА

Авторитетне аґенство „Ассошієйтед Прес" в обширному прецікавому комунікаті з Вашінґтону з 5-го березня ц. р. стверджує, що кінець холодної війни ні трохи не змінив принципової настанови Москви — продовжувати свою шпигунську роботу на терені Америки. Зміна, мовляв, полягає у тому, що тепер Росія більше зацікавлена американськими винаходами у ділянці техніки, як подробицями військового характеру. Але Боріс Єльцин — видно — так само цікавий знати різні засекречені подробиці дійсности в Америці, як його попередники. Читаємо, що колишній Департамент закордонної розвідки КҐБ діє під іншою назвою та що не перестав діяти департамент розвідки в російському міністерстві закордонних справ. Щодо американської контррозвідки та обов'язку ФБІ стежити за колишніми совєтськими, тепер російськими, шпигунами, то ситуація дещо змінилася. Раніше розвідкою на терені Америки займалися найбільше совєтські „дипломати" й журналісти, кореспонденти совєтських газет, тепер — туристи і члени різних професій, які приїздять до Америки ніби у своїх професійних справах. Якась ближче неназвана жінка із департаменту розвідки в російському міністерстві закордонних справ призналa представникові „Ассошієйтед Прес", що цей департамент далі активний, але, мовляв, він звузить свою діяльність у відношенні до Америки „до поміркованих розмірів" та сподівається, що те саме зробить Америка супроти Росії. Читаємо у цьому комунікаті на подобу ревеляцій, що треба сподіватися розвідкової (шпигунської) діяльности також від інших членів теперішньої Співдружности Незалежних Народів, але ті усамостійнені республіки щойно творять свої державні апарати...

Нам невідома дата, коли розпочалася військова розвідка імперій. Промислова розвідка напевне датується щойно від перелому XVII і XVIII сторіч, коли розпочався період упромисловлення країн Західньої Европи. Уряди великих держав хочуть знати, що діється у ближчих і дальших сусідів поза тим, про що подають засоби масової інформації особливо в роках, коли ще не було радіопередач ані бездротного телеграфу ані телевізії. Деякі шпигунські афери набрали міжнародного розголосу й записані, як історичні події. Міжнародну сенсацію створило виявлення англійською контррозвідкою, що два високі урядовці-дипломати англійського міністерства закордонних справ, Бирджес і Меридит були совєтськими аґентами. Але й у лондонському Скотленд Ярді мусів бути хтось довірений Москви, хто перестеріг обох названих дипломатів і вони втекли до Москви напередодні їх арештування. Завданням закордонної розвідки є не тільки безпосередньо самому вести розвідку, але й вербувати аґентів на службу тієї чужої країни, як це сталося із названими англійськими дипломатами.

В історії американсько-совєтських відносин особливо відомі два факти з трагічними для Америки наслідками: колишній президент Ричард Ніксон, ще як сенатор виявив, що високий урядовець Державного департаменту, Алджер Гісс, був совєтським аґентом. Це роз'яснювало тайну, чому президент Ф. Д. Рузвелт на Ялтинській конференції був такий приязний супроти Сталіна, що називав його „Добрим старим вуйком Джовом". Найближчими дорадниками Рузвелта, який не орієнтувався у міжнародних справах та нічого не знав про Схід Европи, був ліберальний демократ Аварелл Гарриман, амбасадор ЗСА у Москві, та названий вгорі А. Гісс, совєтський аґент. З уваги на „передавнення" і відсутність документарних доказів, А. Гісса засудили тільки на п'ять літ в'язниці за кривоприсягу (він кривоприсягнув, що не передавав тайних документів совєтському посередникові). Коли Гісс вийшов із в'язниці — Принстонський університет запросив його як „визитінґ" професора. Таке можливе тільки в Америці. Другим історичним фактом успіху совєтської аґентури була видача Москві тайни продукції атомової зброї. Винуватці Джуліюс і Етел Розенберґи — згинули на електричному кріслі. Президент Д. Д. Айзенгавер відмовився помилувати їх...

Україні непотрібно вести закордонну шпигунську роботу. І нема та не буде в Україні засекречених тайн. Тепер не розвідкою журиться Уряд України, а створенням державного апарату, зорганізуванням свого війська, заведенням своєї валюти, заведенням дипломатичних зв'язків з країнами, які її визнали, і про направу економіки.

М. Мельник

КРИТИЧНА ФАЗА ПРИВАТИЗАЦІЇ

II

Ціла ідея економії вільних ринків, це вільні ціни і ніким (за виїмком податків) необмежений зиск. Коли завважать, що в якійсь ділянці можна заробити великі гроші, тоді вони наввипередки посунуть в ту ділянку з інвестиціями чи послугами. Внаслідок цього роду реакції подажа збільшається, ціни і доходи зменшуються, продуктивність підіймається вгору.

Подібні речі можна завважити теж у законі „Про селянське (фермерське) господарство". Коли б той закон прийняли кілька літ тому, тоді й може не треба було б дивуватись. Та його прийняли в січні цього року.

У законі згадується, що землю можна не тільки орендувати, але й придбати на приватну власність, та згадка така загальникова, що на основі цього закону багато власників сільських господарств напевно не буде. Разом з тим законом Верховна Рада прийняла теж постанову, яка зобов'язує колгоспи і радгоспи поставити до диспозиції будучих фермерів принаймні 7—10 відсотків сільськогосподарських угідь. А чому не сто відсотків? А тому, що діточки могли б з цією землею землею щось поганого зробити, або — подумайте, що за жах — кілька фермерів могли б забагатіти...

Закон має повно різного роду обмежень. З однієї сторони „Втручання в господарську або іншу діяльність селянського (фермерського) господарства з боку державних чи інших органів... не допускається". Хтось би подумав, що на тому й кінець. Та так воно не є, бо якже ж можна залишити „свіжоспечених" фармерів без опіки неньки-держави? І так, зараз за цитованою забороною, читаємо: „Це положення не обмежує передбаченого цим законом права державних органів щодо здійснення контролю за діяльністю селянських (фермерських) господарств." Ось один цього роду вислів майже патологічного нахилу до державного контролю: „Діяльність селянського (фермерського) господарства припиняється у випадках: ... ведення господарства переважно працею найманих працівників..." Тут маємо приклад начебто вільного ринку, де держава може забрати поле від селянина тільки тому, що він збільшив величину свого господарства до цієї міри, що мусів вживати робітників, щоб ним управляти. Воно є дійсно тяжко схарактеризувати спосіб думання депутатів, які ще й під сучасну пору були здібні поставити на папір цього роду нонсенси.

Порятунок сільського господарства України, а разом з тим і її економії — це чим скоріше усамостійнення колгоспів і радгоспів, щоб вони самі вирішували, що сіяти чи садити і кому та за яку ціну свої продукти продавати. В тому самому часі, маючи на увазі основну реформу сільського господарства на довшу мету, треба б чимскоріше запровадити дійсно приватну власність на землю і заохочувати створення родинних і напевно не малих господарств.

Чи в способі думання Уряду і Верховної Ради станеться цього роду переворот? Покищо воно на те не виглядає. Наприклад, не тільки в законі є стаття про те, як і за якими цінами продавати державі продукти, але й маємо „Положення" уряду про „... механізм економічного стимулювання укладання договорів контрактації сільськогосподарської продукції на 1992 рік", який небагато різниться від „положень" економічного стимулювання часів Брежнєва. Мовляв, продасьте державі по дешевих цінах ваші продукти, дістанете від держави потрібні вам товари. Цього роду законами, приватизаціями і „положеннями" на правдивий вільний ринок в сільському господарстві треба буде ще довго чекати. Про значніший експорт сільськогосподарських продуктів не можна й думати. Та не тільки те! Ледве чи можна думати навіть і про достаточне заспокоєння усіх потреб місцевого населення.

Другим основним законом, що його недавно подано під дискусію у формі проєкту закону, це закон про приватизацію державних підприємств. Його підхід до проблеми є багато кращий, чим закон про сільське господарство — так, наче б не ті самі люди його підготовляли. Очевидно, є там і слабі місця.

Основні приниципи приватизації, це: надання пільг на придбання державного майна працівникам підприємств, що приватизуються, пріоритетне надання прав власності громадянам України, безплатна передача частини державного майна кожному громадянинові України у формі сертифікатів та продажа того майна за готівку, на кредит та за згадані приватизаційні сертифікати.

Закінчення буде.

Микола Світуха

СВІТОВИЙ БАНК І УКРАЇНА

Позитивна реакція передових країн Заходу на прохання України про прийняття в члени Світового банку (СБ) і Міжнародного валютного фонду (МВФ) свідчить, що після виповнення потрібних формальностей, за яких два місяці Україна стане повноправним членом обох ключових фінансових інституцій. Крім України, повноправне членство має бути признане також Росії, Білорусі, Казахстанові, Киргизстанові і Вірменії, себто тим шістьом державам, яких уважають готовими перевести ґрунтовні економічні реформи і інтеґрувати свою економіку в світовий ринок.

Важливість членства України в СБ і МВФ випливає з фінансового потенціялу обох інституцій і їхнього авторитету в питаннях економічної політики держав. Членство в обох інституціях уважається своєрідною „виказкою", яка управнює державу діставати потрібні їй кредити, запевнює приватні фірми про стабільність державних структур і надійність чужоземних інвестицій. Фахова експертиза СБ і МВФ часто є вирішальними в плянуванні курсу внутрішньої і зовнішньої економічної політики багатьох держав.

Завданням Світового Банку є допомагати урядам усіх держав, які стали його членами, в плянуванні раціональної політики економічного розвитку. В його розпорядженні стоять майже необмежені фонди для фінансування розвитку і модернізації інфраструктури держав за умовою, що конкретні проєкти запропоновані урядами мають, в опінії експертів СБ, перспективи успіху. В більшості випадків умови фінансової допомоги СБ є дуже атрактивні, а майбутні сплати боргу країни є розложені на довгий час.

Міжнародний Валютний Фонд об'єднує держави, які прийняли зобов'язання синхронізувати стандарти їхньої економічної політики, втримувати стабільність світової валютної системи, запобігати надмірним коливанням вимінної вартости грошової одиниці кожної держави. Щоб осягнути ці цілі конечна раціональна політика емісії грошей державою, реалістичний державний бюджет, відкриті ринки збуту для внутрішньої і зовнішньої конкуренції.

Допомога МВФ для стабілізації вимінної вартости грошей у відношенні до свобідно вимінної західньої валюти вимагатиме затвердження детального пляну економічних реформ в Україні і згоди експертів МВФ про спосіб уведення їх в життя. З цією ціллю мусить бути підписаний формальний договір, який визначуватиме конкретні стадії реформ і реченці виконання. Експерти МВФ будуть мати право періодично перевіряти виконання плянів, суґерувати потрібні зміни і схвалювати право на нові позички.

Україні конечно потрібна допомога МВФ для стабілізації вартости нової української грошової одиниці з хвилиною, коли западе рішення ввести в обіг гривні в заміну за теперішні карбованці. Через відсутність потрібної контролі торговельних операцій на кордонах України з одного боку і брак валютних запасів у Центральному банку України з другої сторони, існує небезпека, що гривня не зможе втримати стабільний вимінний курс. Ця проблема може бути розв'язана створенням, під наглядом МВФ, окремого стабілізаційного фонду, який витворив би конечне довір'я міжнародних банків і інвестиційних компаній до української гривні. Сума стабілізаційного фонду буде залежна від цілого ряду факторів, але експериментально зараз іде мова про приблизно один більйон долярів.

Паралельна форма допомоги Україні зі сторони МВФ і СБ — це були б кредити чи позички для закупу закордоном потрібних населенню товарів. Пріоритет мали б продукти, які є конечні для забезпечення приблизно нормального темпа праці індустріяльних заводів і стабілізації виробу тих продуктів чи сирівців, які можна продавати закордоном за вимінну валюту. Дальшим пріоритетом було б перетворення заводів військової техніки на цивільну продукцію. Наявність кредитів МВФ стимулюватиме зацікавлення паралельними інвестиціями приватного капіталу з різних країн Европи і Північної Америки в економіку України.

Світовий банк і МВФ мають незаперечний досвід в організації технічної допомоги потребуючим країнам у таких ділянках як заснування справно діючої комерційної банкової системи, вишкіл менаджерів підприємств, прийняття потрібного законодавства в сфері комерційного права та в подібних ділянках. Така допомога конечна для успішного переведення в життя програми приватизації підприємств і перебудови цілої системи господарки.

Рівнобіжно з прийняттям України в члени СБ і МВФ відчинилися двері для членства в Европейському банку реконструкції і розвит-

(Закінчення на стор. 7-ій)

Оксана Сновидович-Мазяр

Звичайна сосна

На календарі — березень, отже кінець зимі. Хоча в цьому році ані снігом не потішила, ані морозом не „щипнула", так, ніби й не було. Та будьмо чемними й корімся сьогоденній володарці, бо вона ще присутня, ще панує. Ще стоїть, мов заворожений сосновий ліс, під ковдрою сухого торішняку, сплять щедра лука і поле, дрімає ставок, закутий кришталевим серпанком. Добра зимова казка. Скільки чарівного таїть в собі... Життєрадісний промінчик ковзнув по ранковій паморозі. Стрибнув по кризі, метнувся на беріжок, а там гайнув на соковитозелені шати шпильчатої красуні.

За десяток кроків, на високченній скелі єдина сосна. Вона видається то могутнім богатирем, що міцно тримається краєчка кам'янистої глиби, то тендітною дівочою постаттю — така вона струнка. Стрімкий височенний стовбур, що стрілою вп'явся в небо, дуже, густо вкрите вузлами коріння, і ... кокетлива парасолька крони.

Час від часу поривистий вітер зчиняє свій шалений танок навколо скелі. Чомусь здається, що ось-ось він налетить хижим птахом, обхопить стовбур своїми дужими крильми, вимкне його як билинку, а після безжалісно кине самотнє дерево у прірву. Чому володіє такою дивовижною силою сосна? Про неї як і про інші дерева, живе в народі повір'я. Коли тесали хрест для розп'яття Ісуса, то виявилося, що сосна не придатна ні на хрест, ані на цвяхи. Бог поблагословив сосну, нагородивши вічнозеленими шатами. Вона прийняла цю Божу ласку, тому й оселюється на найвищих і недоступних скелях, весело шумить цілий рік. Власне й на Різдво ми вбираємо ялинку чи сосну-деревце як символ святости і вічного життя. Міцно вкорінилася сосна, мов корабель, що став на якір після довгого плавання, вцілілий у лихоліття. Лиш під натиском вітру тужливо поскрипує щогла-стовбур, нарікаючи на свій довгий вік. „Нарікаає", а все ж стоїть горда і нескорена. Багато бачила на своєму віку — зморшкувата, потріскана кора, та старі, потемнілі від часу „рани", що так ніколи і не заросли — німі свідки життя столітнього богатиря.

Сосна звичайна — так назвав це дерево шведський натураліст Карл Лінней, коли вперше в науці описував дану рослину. Хоча вона менш титулована (бо тільки „звичайна"), ніж її родичі, так як сосна крейдяна, кедрова, а в Америці відомі шотландська, біла та інші, все ж таки, вона, звичайна, знана як цінна лікарська рослина. За браком ліків в Україні донині використовують живицю, шишки та молоді паростки сосни, які збирають власноручно.

...У лютому-березні ходила з бабусею в сосняк по молоденькі „басочки" — смолисті соснові бруньки. Бабуня казала, що в цей час сосна ще „спить" — нема ще такого інтенсивного руху соку. За фармацевтичними правилами — це найкраща пора для збору молодих паростків та зелених шишок сосни. Назбираємо кошик, а після — розстелить бабуня їх в теплій хаті, і вмить заповнять господу міцні пахощі хвої, пригадають недавнє Різдво... Вдвійку переглядали чи все гаразд, складали у невеличкий глечик, заливали медом, пов'язуючи біленьким рушничком. Ось і лік готовий. „Як не нам, так людям стане у пригоді" — любила приповідати моя голубка. Бабуня завжди цінувала дитячу зацікавленість, а тому не шкодувала дорогоцінного часу „на науку для онуки". Найвищою похвалою була лагідна усмішка і обов'язково — гладила по голівці своєю маленькою натрудженою рукою. В таку мить здавалося, що тебе торкався ангелик. Готові ліки бабуся зберігала на полицях в ніші — тут темно й прохолодно.

Але чого тут тільки не було: ожиновий, малиновий та калиновий соки, горіховий настій, і обов'язково, те, що називають найсмачнішими солодощами і найсолодшими ліками — мед. Я щиро захоплювалася, як моя рідненька могла пам'ятати, що й від чого, а головне — де стоїть. Порядок був у всьому. Вона „викроювала" декілька хвилин, щоб розповісти про таємниці лісового царства. Не раз мене дивувало — звідки у звичайної сільської жінки такі глибокі знання. Те, що вона безмежно любить землю, надзвичайно спостережлива — це її величезне надбання, життєвий досвід. У свій час батьки навчили „читати" найцікавішу книгу, що називається — „природа". Батько був гайовим, ліс став його домом. Знав кожну травинку, пташку, звіря. Своє пізнання передав у майбутнє — доньці, а вона не занедбала, а примножила його, збагативши наше життя таємницями зеленої, чи ба — лісової аптеки. Свою „науку" передавала у вигляді казок. Із замилуванням пригадую бабусині казки, які оповідала, вкладаючи на сон. Тоді вона здавалася мені лісовою господинею. Мірія-

(Закінчення на стор. 7-ій)

Святослав Новицький

ФІЛЬМ „ГОЛОД-33"

II

Чаша схована на найвищому місці в дереві. Кадр — дальній, обрій низький, і ми бачимо силует двох постатей, які підходять до дерева, наче до „дерева життя", що зображається споконвіку на українських вишивках і писанках... Гілки дерева, пропорційні й симетричні, чітко відбиваються на тлі неба. А ось подвійний символ, може й припадковий — Той, Хто дає життя, символізований чашою, — на найвищому місці „дерева життя". Ми знаємо, що чашу спасуть, бо маленький Андрійко (Максим Коваль), який її сховав — вижив; так і Церква виживе, ніяка сила її не здолає.

Свого роду символіку іншого типу відограє віз, який возить мертвих до спільної ями. Він, як ляйтмотив, їдучи, скрипить якимсь особливим, дивно-мелодійним циклем звуків, закінчуючи даний епізод, неначе фільмова крапка, і тільки, коли Андрійко шукає свою маму у лісі, ми бачимо двох старих на тому возі, а коли один з них ділиться з Андрійком великим шматком хліба, нам стає ясно, хоч і не Андрійкові, де саме його мама.

Дуже влучно зливається з цілістю образу музика Євгена Станковича, яка ненав'язливо переплітається із тлом звукових ефектів — шумом, і скріплює враження.

У фільмі вдало використано кольори. В основному, це — чорно-білий фільм. Тут Янчук творчо розв'язав брак кольорового фільму, який тільки в малій кількості йому вдалося дістати в Америці. Фільм починається в кольорі, в ще незагарбаній большевиками церкві, і переходить тоді в чорно-білий, коли активісти скидають дзвін. Починаються сірі дні. Кольор спалахує час від часу тоді, коли хтось згадує ліпші часи, як то гарно і радісно було раніш... Одначе, тяжко уявити собі цілий фільм в кольорах. Чорно-біла плівка підходить до теми. Але цієї сіроти трохи забагато — житло і назовні і всередині надто вже сіре. Ні разу не показано нашого чепурного села. Створюється враження, що українці живуть як жебраки, в якихось халупах, та ще й зруйнованих.

В роках 1923—1933 люди не вціліли, але села — вціліли. Уявіть: — бачиш здаля село весною 1933 року. „Неначе писанка, село..." і дерева цвітуть... Наближаєшся ближче, відчуваєш, що щось не те... Бур'яни до вікон досягають. А деякі вікна позабивані дошками навхрест. Перекотиполе котиться по вулиці; якась невластива для села тиша. Цвіт на деревах, але ні одної пташини. В селі пустка. Не чути гавкання псів, не видно котів і не кличе півень своїх чубатих курочок. Але ні, хтось лежить на призьбі, мабуть відпочиває,... запитаємось... ой лишенько, а то — труп. На жаль, цю драматичну нагоду у фільмі пропущено.

Для тих, хто знає про цей голод, трохи непереконливим були кадри, де селяни свобідно і масово ходили по полі й збирали колоски, які лишилися після жнив. Адже людям забороняли збирати колоски. А закон 1932 року про захист державного майна дозволяв стріляти навіть дитину, яка б збирала колоски або зерна. Ото ж, правдивіше було б показати, що народ, це все робив крадькома, оглядаючись через плече, чи які активісти не дивляться.

Жахливі моменти людоїдства були сильно представлені, з великою тактовністю і без ніяких явних сцен. Актор, що грав людоїда був переконливий в своїм божевіллі, що було видно в його очах. Спроба його, прикрити руку своєї жертви — багатомовна, і заслуговує похвали режисерові. Ці кадри можна було легко перетягнути, але режисер цього не зробив, і тільки декількома кадрами ясно представив глядачеві це страхіття. Другий епізод натякнутого людоїдства, це коли стара жінка, що помаленьку тягне до себе сплячу дитину, а та думає, що це її мама, і дається себе брати — це дуже вдало поставлена сцена, яка промовисто, але стримано передає жах.

Тоді, коли стриманість в цих кадрах діє, то така сама стриманість в інших моментах важливо завелика. Коли, наприклад, батько розповідає родині при вечері те, що недавно пережив. Він це передає дещо суховато, беземоційно. Не відчувається болю душі. „В нас так на селі не говорили", приватно завважила одна жінка. Спитайте ще сьогодні, 60 років пізніше, свідка голоду, щоб вам розказав про те, що бачив, пережив... то побачите, що без треми в голосі не може передати. Ті, що дійсно бачили це страхіття не всилі розказувати сухо й спокійно. А, що актор Георгій Морозюк спроможний передати стриманий біль, це ясно в надзвичайно вдалому кадрі, де він відходить від родини і стола, на якому лежить його померла мати, заходить за двері, і віддається своїм почуванням. Кадр суворо перетятий вертикальною лінією відкритих дверей, з лівого боку видно здаля мерця й родину, а з правого боку, зблизька ми бачимо людину, яка стримано відпружує біль тихим схлипуванням. Цей кадр, і багато інших, клясично розв'язаний і переданий чистою фільмовою мовою, щодо композиції, укадрування — словом, режисури, і мистецтва кінооператора.

До речі, вражала непереконлива згадка про помаранчі. Поперше, на Великій Україні — це слово тоді не вживалося, а подруге, селяни не знали, що воно таке. А тут дитина каже, що й вона хотіла б помаранчу. Вже більш переконливим було б, коли б вона спитала, „а що це таке 'помаранча' "? Кажуть ті що пам'ятають, що коли батьки говорили про сало, то дитина спитала: „А що це — сало?" Також якось хотілося бачити, що саме їла родина із спільної миски? Думається, що сама порожня юшка, в якій не плавало ні однієї картоплини або пшонини. Але все ж таки хотілося підтвердження такого здогадування. Також — звідки корж в дитини?

Технічно вдалою сценою більшого маштабу, це скидання трупів, а то й живих людей в спеціяльно-приготовану горючу яму. Просто зі залізних плятформ скочували і тіла і колоди. Ця „техніка" не всім відома. Щодо техніки, то мимоволі виникає питання, а як же вони це робили, не потрощивши акторам мозки. Бо все було реальне, без ляльок.

(Закінчення на стор. 7-ій)

ВЗАЄМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: УНС ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ МОЛОДІ, МОЛОДЬ ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ УНС

У теперішній організаційній кампанії Українського Народного Союзу окрему увагу віддається організації молоді. Забезпечення молоді в УНСоюзі має вітальну вартість, як для самої молоді, так і для УНСоюзу та всієї нашої української громади на північноамериканському континенті, для їх взаємного майбутнього. Для підкреслення цієї уваги і важливості „Свобода" публікує в цій кампанії фотознімки новоприєднаних молодих членів УНСоюзу, якщо — очевидно — ці фотознімки нам надіслано.

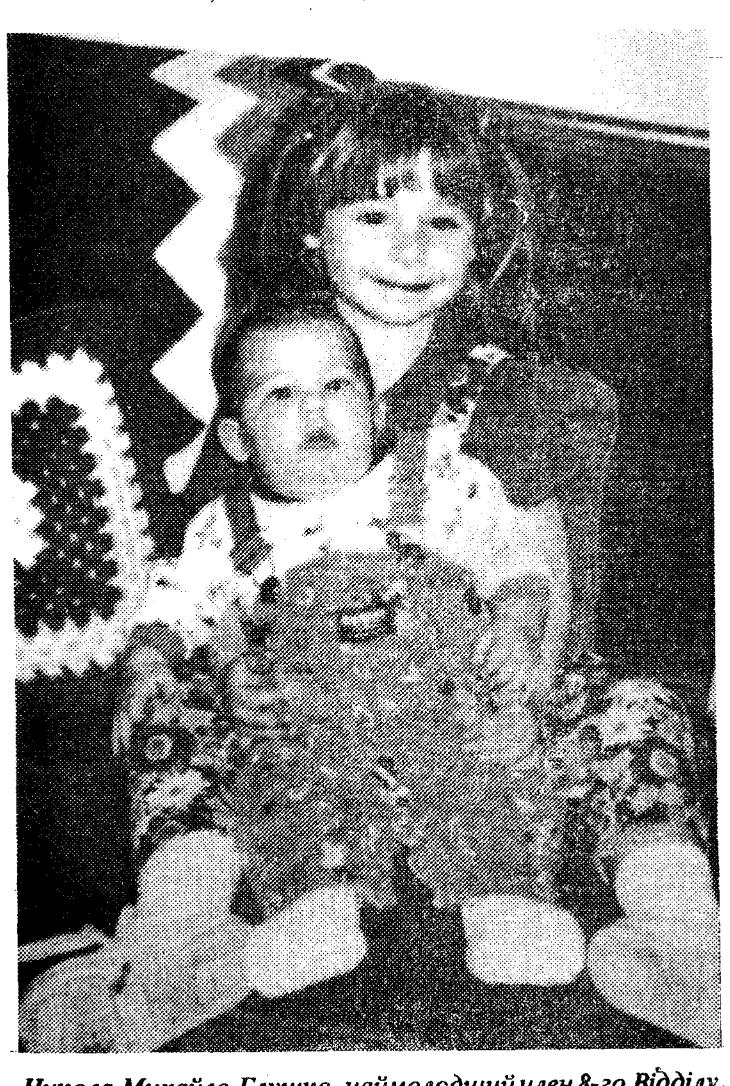
Петро та Андрій-Павло Гербеги, нові члени 269-го Відділу УНСоюзу в Екстон, Па. Вписали своїх внуків в члени УНСоюзу дідо і бабця Павло і Марія Фуга.

Дженіфер та Христина Сорено, діти Марії та Франка Сорено, нові члени 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн.

Олександер Ерік Заяць (3 роки) та Стефанія Ірена Заяць (1 рік), нові члени 399-го Відділу УНСоюзу „Леви" в Чікаго, Ілл. Вписала своїх внуків у члени УНСоюзу пані Анна Заяць, яка є на цій знимці з внуками.

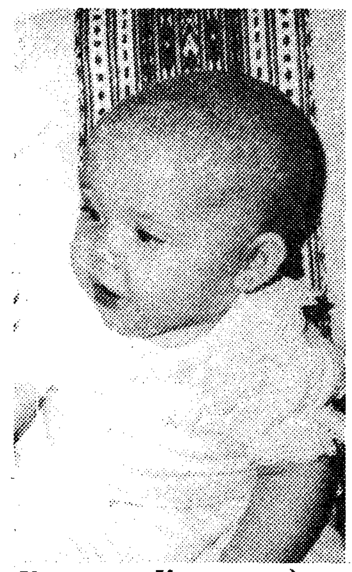
Никола Михайло Глушко, наймолодший член 8-го Відділу УНСоюзу в Йонкерсі, Н.Й., та його сестричка Наталя Віра, також членка цього ж Відділу. Вписали своїх внуків у члени УНСоюзу Розалія та Дмитро Глушки.

Леся Яковів, доня Наталії та Романа Яковів, нова членка 59-го Відділу УНСоюзу в Бріджпорті, Конн. Вписали Лесю в члени УНСоюзу дідо і бабуня Володимир і Марія Болонний.

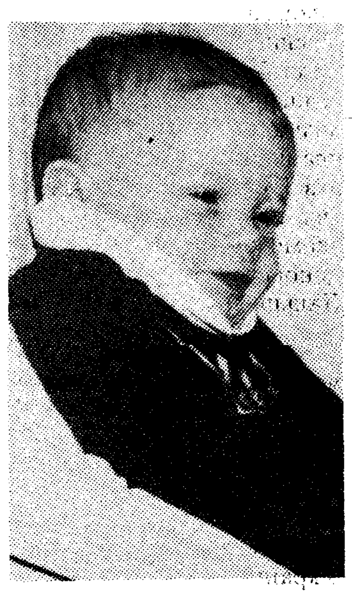
Іліяна Пендаківська, доня Христини та Ігора Пендаківських, нова членка 59-го Відділу УНСоюзу в Бріджпорті, Конн. Вписали свою внучку в члени УНСоюзу дідо і бабця Осип і Оля Пендаківські.

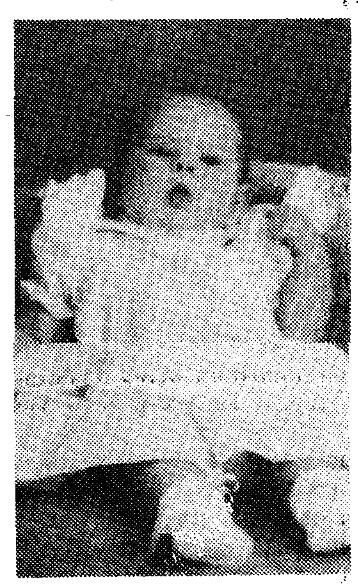
Катерина Кузишин, доня Богдана та Оксани Кузишин, мол., нова членка 450-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. Вписали свою внучку Катерину в члени УНСоюзу дідо Богдан та бабця Оксана Кузишин.

Олександра Кузишин, доня Олеся та Олі Кузишин, нова членка 450-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. Вписали свою внучку в члени УНСоюзу дідо Богдан та бабця Оксана Кузишин.

Данка Кузьмів, нова членка 320-го Відділу УНСоюзу в Балтиморі, Мериленд. Вписали свою внучку Данку в члени УНСоюзу дідо Теодор і бабця Параня Кузьмів.

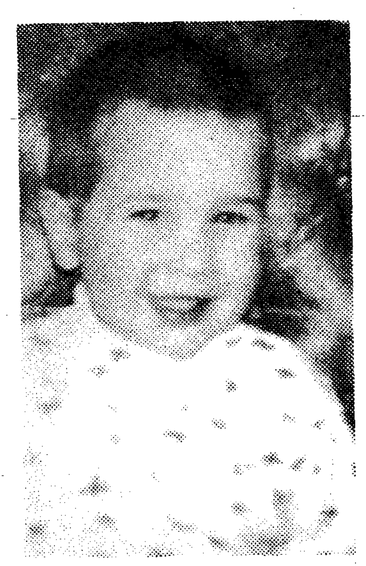
Вікторія Кебало, дочка Андрія та Ширлі Кебало, нова членка 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн. Вписали свою правнучку Вікторію в члени УНСоюзу Володимир та Євгенія Василенко.

Маркіян Святослав Рудницький, син Христини та Тараса Рудницьких, новий член 292-го Відділу УНСоюзу в Дітройті, Мішіген. Вписали свого внука Маркіяна в члени УНСоюзу Стефан і Стефанія Марилів.

Лана Марія Денисик, доня Нусі та Олега Денисиків, нова членка 88-го Відділу УНСоюзу в Кергонксоні. Н.Дж.

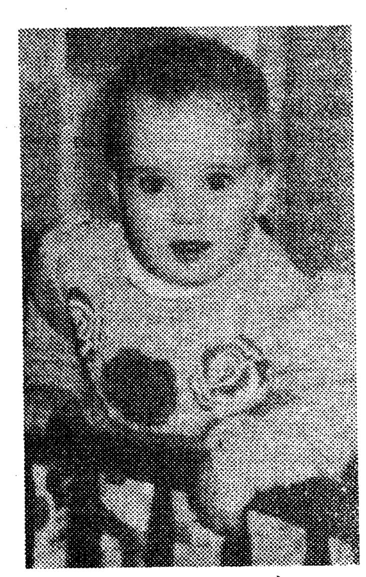
Тома Колтовський, син Левка та Ірки Колтовських, новий член 372-го Відділу УНСоюзу у Плейнфілд, Н. Дж. Свого внука Тому вписали в члени УНСоюзу бабуня Софія і дідо Володимир Колтовські.

Меланія Алексіс Мостровська, наймолодша членка 245-го Відділу УНСоюзу в Трентоні, Н.Дж. Вписали свою внучку Меланію в члени УНСоюзу, набуваючи для неї коледжову грамоту, дідо о. Іван Фатенко і бабця паніматка Анастазія Фатенко.

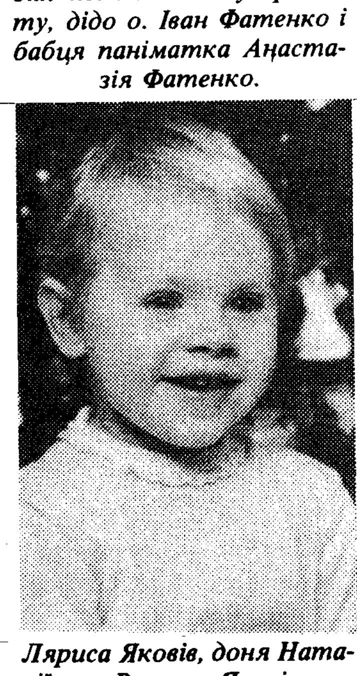
Володимир Розвадовський, син Ігоря та Марії Розвадовських, новий член 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн. Вписав свого внука Володимира в члени УНСоюзу його дідо Володимир Розвадовський.

Ольга Федоришин, донька Марії Федоришин, нова членка 266-го Відділу УНСоюзу в Амстердамі, Н.Й. Вписали свою правнучку в члени УНСоюзу Олекса та Ольга Пристай.

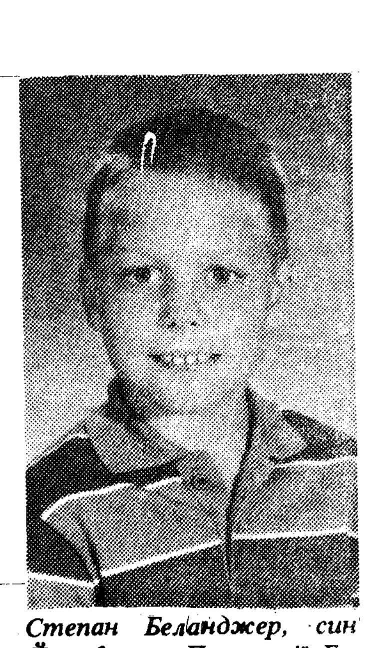
Михась Андрушко, новий член 8-го Відділу УНСоюзу в Йонкерсі, Н.Й. Вписали свого внука Михася в члени УНСоюзу Анна та Михайло Барни.

Лариса Яковів, доня Наталії та Романа Яковів, нова членка 59-го Відділу УНСоюзу в Бріджпорті, Конн. Вписали Лярису в члени дідо і бабця Володимир і Марія Болонний.

Стефанія Беланджер, доня Йосифа та Патрішії Беланджер, нова членка 292-го Відділу УНСоюзу в Дітройті, Мішіген. Вписала свою внучку в члени УНСоюзу бабця Етелін Ващук.

Степан Беланджер, син Йосифа та Патрішії Беланджер, новий член 292-го Відділу УНСоюзу в Дітройті, Мішіген. Вписала свого внука в члени УНСоюзу бабця Етелін Ващук.

Гейлі Єлисавета Перецька, доня Тараса та Денніс Перецьких, нова членка 292-го Відділу УНСоюзу в Дітройті, Міш. Вписали свою внучку в члени УНСоюзу бабця Сильвія та дідусь Євген Перецькі.

Марта Анна Фідуник, доня Христини і Дагласа Фідуників, нова членка 25-го Відділу в Джерзі Сіті, Н. Дж. Вписала внучку в члени УНСоюзу її бабуся ред. Любов Коленська, член редакції „Свободи".

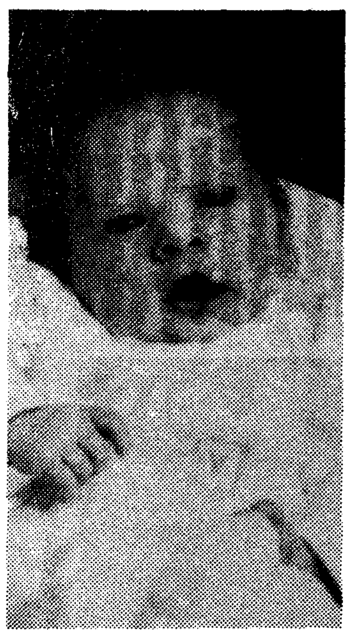
Адріяна Марія та Андрій Ярослав Масний, нові члени 307-го Відділу УНСоюзу в Бостоні, Массачусетс. Вписали своїх дітей в члени УНСоюзу Христина та Ярослав Масний.

Лідія С. Ковінко, доня Христини і Володимира С. Ковінко, нова членка 59-го Відділу УНСоюзу в Бріджпорті, Конн., на руках в бабуні Марії Сливінської. Вписали свою внучку в члени УНСоюзу дідо і бабуня Тарас і Марія Сливінські.

Адріян Микола та Юліян Лука Черник, сини Зенона і д-р Арети Черник, наймолодші члени 86-го Відділу УНСоюзу — УСКлюбу в Ню Йорку. Вписали своїх внуків в члени УНСоюзу бабуся Осипа Черник-Яворська.

Олександра Клер Топпер, доня Олександри та Степана Топпер, нова членка 488-го Відділу УНСоюзу у Фініксі, Арізона. Вписала свою внучку в члени УНСоюзу бабуня Беатриція Саливон.

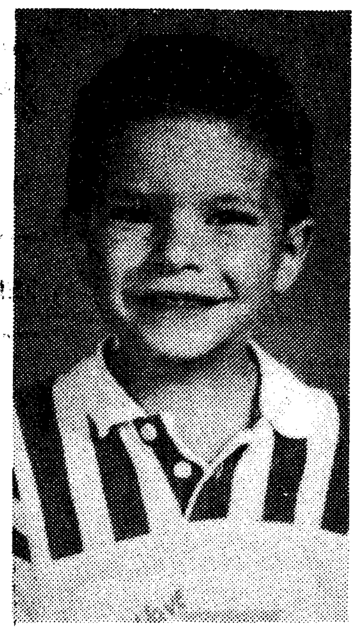
Едвард Антін Льоренс, син Дороти та Едварда Льоренс, новий член 200-го Відділу УНСоюзу в Озон Парку, Н.Й.

Марко Покора, син Олександра та Віри Покора, новий член 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн. Вписали свого внука Марка в члени УНСоюзу дідо і бабця Степан і Стефанія Покора.

Андрій Покора, син Богдана та Анни Покора, новий член 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн. Вписали свого внука Андрія в члени УНСоюзу дідо і бабця Степан і Стефанія Покора.

Браєн Стефан Купресанін, син Марії та Марка Купресанін, новий член 240-го Відділу УНСоюзу в Клівленді, Огайо. Вписала Браєна Стефана в члени УНСоюзу його баба Анна Перетятко.

Теодор Вічковський, син Михайла та Ліліян Вічковських, новий член 277-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, Конн.

Дарія Крицька, доня Донни і Стефана Крицьких, новий член 269-го Відділу УНСоюзу в Екстон, Па. Вписали свою доню Дарію в члени УНСоюзу родичі.

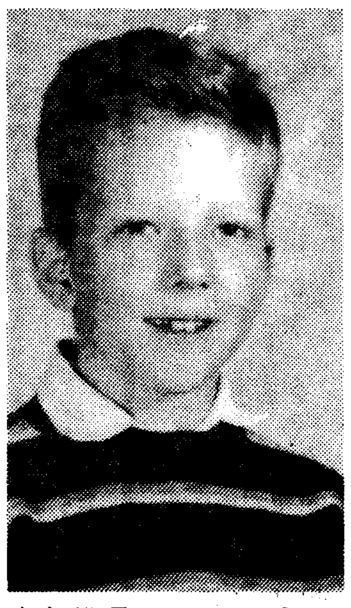
Андрій Крицький, син Донни і Стефана Крицьких, новий член 269-го Відділу УНСоюзу в Екстон, Па. Вписали Андрія в члени УНСоюзу його родичі.

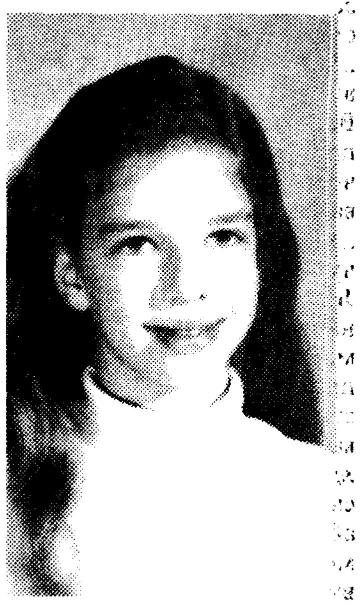
Стефан Г. Калка, 11 років, син Орисі та Івана Калки, новий член 13-го Відділу УНСоюзу у Вотервліті, Н.Й. Стефан Г. Калка є учнем 5-ої кляси школи українознавства і танцювальної групи „Зорепад" у Вотервліті. Він брав участь в стейтових змаганнях юнаків у гімнастиці.

Ляриса А. Калка, 9 років, доня Орисі та Івана Калки, нова членка 13-го Відділу УНСоюзу у Вотервліті, Н.Й. Ляриса А. Калка є ученицею 3-ої кляси школи українознавства і танцювальної групи „Зорепад" у Вотервліті.

Андрій Третяк, син Володимира та Анастазії Третяк, новий член 371-го Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н.Дж. Вписали свого сина Андрія в члени УНСоюзу батьки Володимир та Анастазія Третяк.

Юлія Третяк, доня Володимира та Анастазії Третяк, нова членка 371-го Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н.Дж. Вписали свою доню Юлію в члени УНСоюзу батьки Володимир та Анастазія Третяк.

Александер Третяк, син Володимира та Анастазії Третяк, новий член 371-го Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н.Дж. Вписали свого сина Александра в члени УНСоюзу батьки Володимир та Анастазія Третяк.

Максим Грегам, найновіший член 368-го Відділу УНСоюзу ім. Миколи Лисенка в Маямі, Фльорида. Вписала його в члени УНСоюзу бабуся Марія Сохор. Максимова сестричка Ніна є також членом УНСоюзу. Для неї закупив грамоту покійний дідусь Осип Сохор, шанований всіми член української громади в Маямі, Фльорида.

Олександра А. та Стефанія М. Тершаковець, донечки Діяни та д-ра Юрія Тершаківців, нові членки 368-го Відділу УНСоюзу в Маямі, Фльорида. Раніше Стефі закупила грамоту забезпечення УНСоюзу бабуня Мирослава Тершаковець, а тепер д-р Юрій Тершаковець вписав у члени УНСоюзу доню Олександру, в обох випадках набули вони студійні грамоти. Обоє батьків крім професійної праці активні в українському громадському та церковному житті в Маямі.

Різдвяна зустріч союзянок

89-тий Відділ Союзу Українок Америки в Кергонксоні відзначив різдвяні сходини для членок з родинами і для гостей 30-го січня ц. р. вечором особливою програмою. При гарно застелених столах і при смачній перекусці, приготованій господарською референткою, голова привітала присутніх і спільною колядкою започаткувала вечір.

Гостею на сходинах була Тамара Булат — доктор мистецтвознавства, яка працює в Інституті фолкльору та етнографії ім. М. Рильського Академії Наук України. Вона виголосила цікаву доповідь на тему „Українська церковна музика". У церковному і народному співі віддзеркалюється багатовікова музичнопоетична культура українського народу. Коли слухаєш духовний хоровий концерт, то дивуєшся безмежній творчій фантазії її авторів — невідомих і тих, чиї імена записані на скрижалях світового музичного мистецтва, як, наприклад, Миколи Дилецького, Максима Березовського, Артемія Веделя та інших. Вражають переходи окремих груп голосів, які то зливаються у виструнченому акорді, що нагадують силует архітектурної споруди, то розлого рухаються фантастичними взорами, або вибухають зойком страждання.

Проте годі було б думати, що на багатовіковому шляху української музики — це єдина вершина. Кожний історичний етап у поступі цивілізації має свої прикмети, спади і злети. Ще задовго до прийняття християнства у Київській Русі існувала культова музика. Люди здавна мали місця, де вони збирались для проведення святкових, культурних ритуалів. Про це свідчать археологічні знахідки на території Укріни, що сягають періоду 20—30-их тисяч років тому. На Чернігівщині знайдено музичні інструменти з кісток мамута, які безперечно мали культове призначення.

Багато праслов'янських мелодій дійшло до нас через усне побутування, чимало слов'янських календарно-обрядових пісень зимового, весняного, літнього і осіннього циклу збереглися завдяки пристосуванню до них християнських сюжетів. Церковно-хорові книжки раннього періоду християнства до нас не дійшли. Проте книжки XI—XII ст. збереглись. Чимало їх знаходиться у книгосховищах петербурзьких і московських архівів та бібліотек. Завданням українських культурологів, політиків є подбати про те, щоб духовні скарби нашого народу було повернуто Україні.

Під час доповіді д-р Тамара Булат показала слухачам прозірки, на яких були зображені не розшифровані знаки перших церковно-нотних книжок, які за царських часів були вивезені з України.

Осібно доповідач зупинилась на хоровій творчості Миколи Дилецького та його фундаментальній праці „Граматика музична", в якій було узагальнено засади партесного співу, теорії композиції багатоголосся. Д-р Т. Булат розповіла про свою поїздку на конференцію до міста Глухова, де народились Дмитро Бортнянський і Максим Березовський — два геніяльні українські композитори XVIII ст. Доповідач назвала видатною акцію української діяспори Канади, коли завдяки фонду „1000-ліття Хрещення України" було записано на платівки 35 духовних концертів Дмитра Бортнянського.

Гарно підібрані музичні ілюстрації, що прозвучали на доповіді, продемонстрували еволюцію церковного співу — від зразків нотного обігу Києво-Печерської Лаври невідомих авторів до піснеспівів Миколи Лисенка та його учнів Олександра Кошиця, Кирила Стеценка, Якова Яциневича. Доповідач наголосила, що поступ української церковної музики, незважаючи на її заборони за часів совєтської влади на Україні, творчо не переривався. Про це свідчить діяльність багатьох українських хорових композиторів-диригентів, що жили на американському континенті. Вивчення і дослідження їх творчості — одне з важливих завдань, що стоїть перед сучасною українською музикознавчою наукою.

Розповідь д-ра Тамари Булат про невідомі або маловідомі сторінки з історії музичної культури України захопила слухачів, які висловили бажання частіше влаштовувати доповіді з історії мистецтва.

С. Б.

Громада по нитці — бідному сорочка

З ініціятиви Відділу УККА у Фініксі, Арізона, 16-го лютого громадськість міста влаштувала „обід-допомогу". Метою обіду було зібрати гроші на операцію для хлопчика зі Львова, Володимира Федуся, який приїхав на лікування з мамою, Галиною Федусь. Йому потрібна операція вушка, і лікарі у Фініксі погодилися зробити її, але для цього потрібні гроші.

Галині і Володимирові Федусям допомагає їх родина — Дмитро Микита, його син о. Мирон та дочка Марія, які мешкають у Фініксі. Д. Микита багато років дякує в українській католицькій церкві, син Мирон є дияконом, а дочка Марія працює з молоддю СУМА і в школі українознавства.

Управа Відділу УККА, порадившись з впливовими людьми громади, з допомогою жіноцтва вирішила влаштувати обід в залі СУМА, на який були запрошені обі наші церковні громади. Активні жінки Мирослава Михайлів, Ольга Сливка, Ірина Гриневич, п. Тимчина організували обід, а 30 жінок приготували безкоштовно страви на цю благородну ціль. Відкрив обід Роман Пилип'як. Він попросив о. диякона Мирона Микиту провести молитву.

Страви були розставлені на довгому столі, що стояв серед залі. Кожний підходив і брав собі, що хотів. А вибрати було з чого — жінки приготували 18 різних українських страв.

Дальше ведення обідом Р. Пилип'як передав О. Сливці, яка виступила з коротким словом і представила присутнім Галину Федусь та її сина Володимира і родину Микити. Під час обіду відбулася льотерія, на якій були розіграні подаровані гостями речі. Льотерія принесла 315 дол., крім того присутні подарували особисто Г. Федусь 660 дол. і 1,045 дол. зібрано з обіду — разом 2,020 дол. З цього 100 дол. заплачено за газ, електрику і залю, а 1,920 дол. передано Галині Федусь на лікування сина.

Гостя зі Львова та її син щиро дякували організаторам обіду, присутнім, родині Микити за допомогу. Г. Федусь сказала, що ніколи не забуде цей радісний для неї і її сина день, коли громада Фініксу подала їм руку допомоги.

Голова Відділу УККА у Фініксі Т. Масний подякував усім жінкам на чолі з Мирославою Михайлів за пожертви і приготування страв, а присутнім за участь в обіді.

Отець М. Микита молитвою закінчив обід.

На обіді було дев'ятеро гостей з України, які приїхали до своїх рідних, що живуть у Фініксі.

Микола Теслевич

Розвиток...

(Закінчення зі стор. 1)

бити бизнеси, а не чекати на милостиню. Тому, „Україна і Світ" займається бизнесом, як ось перерібкою нафти, закупом автомобілів, а з доходу який це приносить хоче дати українській молоді можливість навчання і здобування досвіду у чільних університетах світу. Наша установа існує вже один з половиною років і тепер з початком 1992 року ми маємо можливість вислати на повне навчання до Великобританії трьох українських студентів після закінчення середньої школи, як також трьох до університету в Ореґен і двоє до Кольорадо. Але цих п'ятьох до ЗСА вишлемо вже на вищі студії після ступня маґістра. 'Україна і Світ' спонзорує повністю тих студентів із заплатою 15,000 дол. на рік!"

З розмови в редакції бачимо, що проф. М. Згуровський — людина дуже ділова і реалістична та з цього приводу можна сподіватися, що він зайде у своїх задумах дальше, як інші гості, що тепер відвідують нас із ціллю затіснення зв'язків. „Україні, як ніколи, потрібно вести бизнеси, — а не подачки, які проїдають. Тому так важливо, щоб якнайбільше молодих українців їхало на Захід саме із бизнесовими пропозиціями", — каже він. Від нього довідуємося також, що ця виміна таки вже йде двома шляхами, значить, не лише йдеться про виїзд молодих на Захід, але про вклад Заходу у вишкіл молодих кадр в Україні.

Ось відома широко у цілому світі фірма Ай-Бі-Ем, конкретно її німецький відділ робить заходи, щоб включитися у навчальні центри України зі своїми програмами і допомогти у веденні прогесійних шкіл сучасної автоматизованої технічної діяльности. На таку ціль заплянувано із центру в Брюсселі видати 15 міл. дол. без повернення.

Проф. М. Згуровський підкреслює, що саме новостворена Академія Інженерних Наук в Україні займається конкретними справами розвитку технології, економіки та проґресу через відповідні наукові сили та встановляє контакти з усіми науковими центрами у світі.

У НАСЛІДОК РОЗБІЖНИХ думок і палких дискусій на тему ґарантій, позичок для Ізраїля з передумовою затримки будування житлових приміщень на окупованих Ізраїлем територіях, преса почала поміщувати реакції керівників Ізраїля та пересічних громадян. В останніх кількох днях посилилися натяки зі сторони Ізраїля, що він готов взагалі „подякувати" ЗСА за їхню допомогу. Крім цього жидівська преса в Ізраїлі накинулася з гострою критикою на Державного секретаря ЗСА Джеймса Бейкера, що він вміщується у внутрішні справи Ізраїля, бо хоче пропаґувати Робітничу партію, яка також закликає, щоби перестати будівництво. А прем'єр міністрів Їцак Шамір остеріг ЗСА, що вони не будуть казати Ізраїлеві, що їм робити ні в Ізраїлі, ані на мирових переговорах.

1990 — 1999 — ДЕСЯТИРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

МОВА ПРО МОВУ

СТОРІНКИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мова — духова цінність. Вона є вищою за будь-яке релігійне вчення, бо формує не тільки мораль, а й характер, пам'ять, свідомість, образне й філософське мислення нації. Безмежність і невмирущість народу — в його мові.

Дмитро Павличко
ЛУ 11.X.90

XIII РІК ВИДАННЯ БЕРЕЗЕНЬ 1992 Ч. 31.

Якже ж з мовою?

Історичного значення недавні події в колишньому Совєтському Союзі відтягнули увагу громадянства від пекучого питання нашої культури: Якже ж тепер з українською мовою? Маємо тут на увазі не черепашиний темп уводження в дію республіканського закону про мову, а радше ЯКІСТЬ сучасної мови в нашій незалежній батьківщині.

Незалежна, а навіть частково і урядова, преса України неодноразово годилася з висновком, добре засвідченим науковцями діяспори, що офіційна мова України, тобто мова діловодства, засобів комунікації, шкіл, підручників, це мова скалічена, штучно наближена до російської, вихолощена з великої кількости питоменних її ознак у лексиці, морфології, та синтаксі, правописі, а навіть у фонетиці. Її можна обґрунтовано назвати АСИМІЛЯТОРСЬКИМ ВАРІЯНТОМ української національної мови. Що ж Академія Наук зробила для дерусифікації, регенерації національної мови, досі по шістьох роках „перебудови"? Виглядає, що не багато, а навіть дуже мало. Правда, Академія донедавна була не свобідною науковою установою, а лише філією, відділом всесоюзної Академії Наук в Москві і працювала за її „вказівками". Недавно ми чули про її усамостійнення і маємо надію, що невдовзі воно покажеться у її діях. Покищо розглянемо одне, пов'язане з АН України недавнє популярно-мовне видання, шукаючи в ньому ознак перебудовного мислення.

Від 1967 р. у Києві виходить популярно-мовний малого формату журнал, якого теперішня назва *Культура слова.* (Його попередні назви були *Рідне слово* та *Питання мовної культури).* Журнал виходив спершу щорічно; останніх пару років виходить двічі в рік. Він призначений для „викладачів, учителів, працівників преси, радіо, телебачення, студентів, учнів старших клас середніх шкіл". Незвичайно широке коло читачів, але який наклад? Випуску за травень 1990 вийшло 2620 примірників. Чи це не глум? Адже це раритет, зокрема, взявши до уваги те, що велика частина накладу піде за кордон, щоб здобути тверду валюту. Скажуть — брак паперу. Але чи це вистачальне оправдання, якщо взяти до уваги, що це єдиний популярно-мовний журнал республіки, що має 55 мільйонів населення? І чи не найвиразнішим документом процесу вбивання української мови під совєтським режимом є факт, що тираж цього журналу впав з 10 тисяч примірників в 1967 р. до одної тисячі (!) в 1985-1987 р. За 13 років існування цього журналу вийшло його 39 випусків. Порівняймо це з нашими сусідами. Приблизно в п'ять разів менший від українців нарід, словаки, має популярно-мовний журнал з ідентичною назвою Kultura slowa. За 10 років його видавання (1966-1976) надруковано у Чехо-Словаччині *сто* його випусків. Ці цифри говорять голосніше за будь-які слова.

А тепер про зміст вже згаданого випуску *Культура слова* з 1990 р. (ч. 39). Статті журналу можна тематично погрупувати ось так: 10 стосується особливостей мови і стилю поодиноких українських письменників; 6 — це короткі розвідки про етимологію та історію окремих слів і висловів, дві стосуються діялектології, дві синонімії, одна — про нові терміни у Івана Франка, а коротка вступна статейка говорить про важливість і красу української мови. Це все. Ні одної мовної поради, ні одної навіть згадки про якусь русифікацію чи потребу відродження української мови. Ні згадки про якусь реґабілітацію мовознавців „розстріляного відродження" чи їхніх мовних праць. Єдиною помітною ознакою перебудо-

(Закінчення на ст. 6-ій)

СПОЧАТКУ БУЛО СЛОВО

(Скорочено, залишено правопис оригіналу)

СЛОВО — інструмент журналіста. А що вже казати про фаховий обов'язок — рятувати нашу мову, що мертвіє при живому (!) народі! Завдання складне: регенерувати українське мовлення, без якого засихає граматика, кам'яніють форми, лексика. Мовлення — живодайний кровообіг, що підтримує невмирущість, безсмертя мови. По радіо, на телебаченні має звучати українське слово в усіх виявах та барвах, в усьому розмаїтті та багатоголоссі, а не якийсь жалюгідний сленг.

Яка ж культура мовлення в українському ефірі? Почнемо з *фонетики.* Боляче слухати, як руйнуються звукові ознаки української мови. **Ж, ч, ш** пом'якшені і, здається, ніколи не стверднуть в устах тих, хто працює у „Вечірньому віснику"! **Дз, дж** — звуки-дзвіночки, що напрочуд гарно декорують нашу мову (приїжджати, джмілі, дзеркало) розчленовані, вимовляються окремо, а то й зовсім не так як має бути (замість дзвонити — звонити, приїжджати — приїзжати, сиджу — сижу); г уподібнюється до х; про г фрикативне годі й казати, бо перебуває „під арештом"; и інтонаційно підноситься, тож стає напруженим, неприродним. Замисліться, шановні диктори, коментатори! Ваша вимова закріплюється разом з інформацією, огріхи ідуть між люди!

Деформуються не лише окремі звуки, а й інтонація. Маємо багатющий пісенний скарб, де музика і мелодія мови творять дивовижну гармонію. Інтонаційні порушення можуть призвести до втрати пісенності. Кожен, хто працює в ефірі, повинен розрізняти питальну, розповідну, окличну „гаму", відчувати, як виділити звертання, особливо важливе слово чи цілий блок, ввести додаткову інформацію тощо. Така обізнаність приходить з глибоким освоєнням рідної мови. Зазначимо, що Українське радіо має кращу фонетику, ніж телебачення. Найгірша вимова характерна для „Вечірнього вісника", „Гарту", спортивних програм.

На превеликий жаль, нехтуються характерні ознаки, нашої мови. Наприклад, у теле- і радіопередачах зрідка можна вловити *кличну форму* (Ганно, Марусю, Іва не Григоровичу, Максиме, Петре тощо): вона повністю витіснена називним відмінком. Тож мова втрачає безпосередню апелятивність, що „охолоджує„ стосунки між людьми. Як відомо, іменники чоловічого і середнього роду в давальному відмінку мають паралельні закінчення (батькові — батьку, синові — сину і т.д.), але **-ові, -еві** більш органічні. Однак значно переважають *-у, -ю,* причому в словах, що вживаються поряд. *Найвищий ступінь порівняння прикметників* твориться за допомогою **най-, як-, що-** (наймудріший, якнайповніший, щонайсильніший). Однак треба добряче напружити слух, щоб почути ці форми, бо вживаються, звісно, утворення зі словом найбільш (найбільш відомий). Можна надибати і „самий сильний", „самий добрий".

Граматична руйнація зачіпає і *наказовий спосіб* (замість читаймо, думаймо, робімо — давайте читати, давайте думати).

Кілька слів про *монопольні прийменника* **по.** Командно-адміністративна система породила неймовірну кількість установ, організацій, соціяльних інституцій, що одержали номінацію — словосполучення з цим прийменником. За прикладами далеко ходити не треба: прореєктор по науковій роботі, інженер по техніці безпеки, заступник по ідейно-виховній роботі. А в тлумачному словнику української мови функціонування цього прийменника регламентоване. Тож, шановні диктори, коментатори не бійтеся зазирнути туди.

Українська мова має багатющі поклади *емоційної лексики* (малесенький, синочок, хатинка, калиночка, якнайчистіший, гарнюсінький, чорненький, матусенька, щастячко...) — найвибагливіші суфіксальні утворення розмаїття, широка амплітуда почуттів, але вони не освоєні нашим телебаченням. Це, а також нехту-

(Закінчення на ст. 6-ій)

Борис Антоненко-Давидович

ЯК МИ ГОВОРИМО

(Розділ з книжки)

Прийменники

У (в) — до, в — на

Інколи виникає питання, якого прийменника треба ставити — *у (в) чи до:* „Я поїхав у Київ" чи „Я поїхав *до* Києва", і „Вихід у місто" чи „Вихід до міста"?

Узагалі, коли мовиться про рух у напрямі міста, села, селища, тоді треба ставити прийменник *до:* „Через кілька днів Ковпак вилетів *до* Москви". (П. Вершигора); коли ж ідеться про дію чи перебування в чомусь, тоді слід користуватися прийменником *у (в):* „У Києві на риночку ой пив чумак горілочку" (пісня). Якщо мета руху в певному напрямі виявляється ще якимись додатковими поясненнями, тоді після них може стояти замість прийменника *до — у (в): „Ми їздили на ярмарок у* Косів". (М. Рильський). У реченнях, де рух або дію скеровано до предметів, середовищ або мовиться про абстрактні поняття, ставиться прийменник *у (в):* „Він ступив *у* сад" (Є. Гуцало); „Кидається *у* свою стихію" (О. Гончар); „Закрадається *в* серце острах" (М. Рильський). Рух до приміщення позначається дієсловами і з тим і з другим прийменником: „Увались у хату" (П. Куліш); „Смерть зайшла *до* хати" (Д. Павличко).

Як сказано вище, прийменником *у (в)* з іменником у знахідному відмінку послуговуємося, визначаючи час за днями тижня: „*у* вівторок", „*у* п'ятницю", — або з іменником у місцевому відмінку, коли мовиться про місяці року: „*у* січні", „*у* липні". Проте, коли визначається час за роком треба користуватись родовим відмінком іменника, а не прийменником *у (в)* з іменником у місцевому відмінку: ближче буде до нашої мовної традиції *цього року,* а не в цьому році, *1970 року,* а не *в 1970 році.* Так само слід казати *торік,* а не *в минулому році, позаторік,* а не *в позаминулому році;* аналогічні будуть і прикметники — *торішній,* а не *минулорічний, позаторішній,* а не *позаминулорічний.*

Російському вислову *дом в три окна* відповідає український *будинок на три вікна,* а зислову *дом в пять этажей* — *будинок на п'ять поверхів.*

Прийменника *на* вживають також, коли описують процес перетворення: „звівся ні на що".

Прийменника *у (в)* можна чути українською мовою в таких висловах: вірити *в* себе, вдаватися в тугу, в розпач, — а також на означення переходу з одного стану в інший: „І як воно зробилось так, що в турка я перевернувся" (С. Гулак-Артемовський).

Російські прийменники *у* та *в* мають між собою велику значеннєву різницю, наприклад „У него собирались гости" і „*В* его словах чувствовалась уверенность" Між українськими прийменниками *у* та *в* нема ніякої різниці. Ми ставимо їх незалежно від змісту речення, а тільки додержуючись граматичного правила чергування голосних, цебто: якщо попереднє слово кінчається на голосну, треба ставити прийменника *в* („Вона взяла *в* нього книжку"), якщо на приголосну, тоді — *у* („Він узяв *у* неї книжку").

ПОДЯКА

Редакційна колегія Сторінок культури української мови „Мова про мову" складає оцим щиру подяку пані професор **Марії Овчаренко**, донедавна членові цієї колегії за її віддану працю на тому пості. Професор Овчаренко була головою, а згодом членом колегії від самих початків „МПМ" впродовж 12 років, і за цей час містила в кожному випуску „МПМ" свої статті, передозиції, розмови з читачами. Хоч змушена була відійти від активної праці через погане здоров'я, проф. Овчаренко залишилася і надалі великим ентузіястом плекання і популяризації української мовної культури.

Редколегія "МПМ"

Анатоль Вовк

ОКОМ ПО ПРЕСІ

(Мовний порадник)

Нерекомендовані слова й вислови надруковано в лапках, а їхні правильні відповідники — великими літерами. Наприкінці кожного гасла подано скорочено заголовок газети, чи журналу, де була дана помилка. Пояснення вжитих скорочень надруковано в МПМ-23 (*Свобода,* за 26.VIII.87).

Список ч. 14

Амер. асоціяція „для завансованих в науці" (для анг. Amer. Association for the Advancement of Science, AAAS) АМЕР. АСОЦІЯЦІЯ СПРИЯННЯ НАУЦІ *Сво*
„аранжировка" (за рос.) АРАНЖУВАННЯ *Н Дні*
„бінарний" конкурс ДВОРІЧНИЙ К-С, ЩОДВОРІЧНИЙ К—С *Сво*
„Бюро спеціяльних інвестиґацій" (анг. Office of Special Investigations, OSI) БЮРО ОСОБЛИВИХ РОЗСЛІДІВ, БЮРО СПЕЦІЯЛЬНОГО СЛІДСТВА *Аме Сво*
„валова національна продукція" (анг. Gross National Product, GNP) ГУРТОВИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОДУКТ *Сво*
„вкоротці" (за поль.) НЕЗАБАРОМ, СКОРО *Аме*
„виминаючий" (за поль.) УХИЛЬНИЙ *Аме*
„датська мова" (за рос.) ДАНСЬКА МОВА *Аме*
„добавляти", ліпше: ДОДАВАТИ *Сво*
„далекойдучий" ДАЛЕКОСЯЖНИЙ, ДОВГОТЕРМІНОВИЙ *Сво*
„дюжина" (рос.) ТУЗІНЬ *Н Дні*
„заключення" (за рос.) ВИСНОВОК *Сво*
„заложники" (за рос.) ЗАРУЧНИКИ, ЗАКЛАДНИКИ *Аме*
„зараз" (для анг. now) (за рос. сейчас) ТЕПЕР (але ЗАРАЗ НЕГАЙНО, ЗРАЗУ) *Аме, Сво, Но Шл, Н Дні, Ук Ві*
„застінки" (рос.) КАТІВНЯ *Сво*
„землероб" (за рос.) ХЛІБОРОБ, РІЛЬНИК *Сво*
„звено" (рос.) ЛАНКА *Н Дні*
кілька „десяток" років КІЛЬКА ДЕСЯТКІВ РОКІВ *Сво* (бо від слова ДЕСЯТОК, а не ДЕСЯТКА) *Сво*
„кіннотчик" (треба) КІННОТНИК *Аме*
„книжковий магазин" (за рос.) КНИГАРНЯ *Н Дні*
„компетиція" (з анг.) КОНКУРЕНЦІЯ *Ук Ві*
„краска" треба: КОЛІР, БАРВА *Аме*
„куряща особа" КУРЕЦЬ *Сво*
„мечінґ фонд" (анг. суржик) ДОРІВНЯЛЬНИЙ ФОНД *Аме*
„міжпростірний", треба: КОСМІЧНИЙ, ПОЗАЗЕМНИЙ *Сво*
„міродатний" (за поль.) АВТОРИТЕТНИЙ *Ук Ві*
„найбільше гострий" (за рос.) НАЙГОСТРІШИЙ *Сво*
„ніччю" (за рос.) ВНОЧІ *Аме*
„обильний" (за рос.) БАГАТИЙ, ЩЕДРИЙ, *Сво, Но Шл*
„оборотна" сторінка, треба: ЗВОРОТНА С—А *Ук Ві*
„огниво" (з поль.) ЛАНКА *Нац Тр*
операція „раковини" ОПЕРАЦІЯ РАКУ *Сво*
„ошуст" (з поль.) ШАХРАЙ, ОШУКАНЕЦЬ *Сво*
„пасожит" (поль.) ПАРАЗИТ, ГАЛАПАС *Ук Ві*
„переслідувати" бізнес, треба: ШУКАТИ БІЗНЕСУ, ДОБИВАТИСЯ БІЗНЕСУ *Но Шл*
„по звичці" (за рос.) ЗА ЗВИЧКОЮ *Н Дні*
„подвійне" наставлення ДВОЇСТЕ, СУПЕРЕЧЛИВЕ, АМБІВАЛЕНТНЕ Н—Я *Аме*
„поскільки" (за рос.) ОСКІЛЬКИ *Н Дні*
„поступити" в школу ВСТУПИТИ (ПІТИ) ДО ШКОЛИ *Сво*
„прив'язувати вагу" (за поль.) НАДАВАТИ ВАГУ *Аме*
„приречення" (за поль.) ОБІЦЯНКА, ОБІТНИЦЯ Аме
„при царях" (за рос.) ЗА ЦАРІВ *Н Дні*

(Закінчення на ст. 6-ій)

Володимир Жила

Пошана рідної мови — найперша ознака культури людини

II

На українську народну творчість, зокрема на пісні, пильну увагу звернули вже в першій половині XIX сторіччя деякі видатні чужинці. Микола Берг,[9] , російський письменник, перекладач українських пісень та творів Тараса Шевченка, укладаючи антологію пісень різних народів світу, на першому місці поставив ліричні українські пісні. А в передмові до цього видання писав: „Чарівна, ніжна й граціозна українська пісня... В ній є щось, що хапає за серце, щось глибоко задушевне. Як дуже пригодилися тут ці численні пестливі слова, які неможливо перекласти ніякою іншою мовою, навіть і російською. Але не на самих лише пестливих словах створюється чарівливість українських пісні. Ця чарівливість розлита в усьому, в словах і в порівняннях, а іноді й просто не знаєш у чому: мило та й годі".[10]

Захопився Україною та українською мовою також і німецький поет Фрідріх Боденштет, [11], який, подорожуючи по Україні, переклав чимало українських народних пісень німецькою мовою. У праці *Поетична Україна,* він із справжнім надхненням поета, пише: „Українська мова наймелодійніша й найголосніша поміж усіма слов'янськими мовами, з великими музичними можливостями. Ніде древо народної поезії, не дало стільки смачних плодів, ніде дух народної поезії не відбився настільки виразно й сонячно, як він відбився у піснях українських".[12]

Високої думки про українську мову був теж відомий російський вчений Ізмаїл Срезневський.[13] Він писав: „Сила людей переконана, що ця мова (українська — В. Ж.) є одна з найбагатших мов слов'янських". Вона „може стати нарівні з мовами обробленими гнучкістю і багатством синтаксичним; це мова поетична, музична, мальовнича".[14] Також один з найвидатніших філологів-славістів, Ватрослав Ягіч, хорват за походженням, дуже похвально висловився про українську пісню. Вона, на його думку, — „це справжня поезія серця й почуття".[15]

Закріпачення нашої мови в Московській імперії

Проте ні розвиток української літератури, ні вияви симпатії до українського народу і його духовної творчості з боку видатних росіян та інших чужинців не мали найменшого впливу на відношення царської адміністрації до українського народу, зокрема до української мови. На гордо піднесену тоді „голову[українського — В.Ж.] народу, — пише Борис Харчук, — посипалися жорстокі процеси, циркуляри, укази" гнобителя.

1847 р. при в'їзді до Києва заарештовано Шевченка, якого негайно відправлено до Петербургу та ув'язнено в казематі. На допитах мужній поет категорично заперечив свою участь у товаристві св. Кирила й Методія, „при чому він себе надзвичайно благородно, дуже розумно, й обережно". Але це не допомогло, його засудили й заслали в солдати в Оренбурзький особливий корпус, а на вироку цар Микола І дописав: „Під найсуворіший нагляд із забороною писати й малювати". 18. Засуджено тоді й Панька Куліша, Миколу Костомарова та багатьох інших.

18 липня 1863 р. з'явився відомий циркуляр Валуєва, в якому царський міністер внутрішніх справ — на вічний сором московській імперії — ствердив, що „никакого особенного малороссийского языка не было, нет и быть не может..." А далі, що „наречие их (малороссов), употребляемое, простонародием, есть тот же русский язык, только испорченный влиянием на него Польши" та „что общерусский язык так же понятен для малороссов, как и для великороссов, и даже гораздо понятнее..." Циркуляр завершується таким негідним кінцевим рішенням: „Пропуском же книг на малороссийском языке, как духовного содержания, так учебных и вообще назначаемых для первоначального чтения, приостановиться". 19

Це було ніщо інше як закріпачення української мови в царській імперії, в якій тільки що знесено жорстоку панщину. Але й цього циркуляра було недостатньо імператорові Олександру II. В 1876 р. з'являється Емський указ (підписаний 18 травня в Німеччині), який, до речі, ніколи не був опублікований, як також додаток до нього, виданий 1881 р. 20. Це були таємні документи й мали б залишитися незнаними для людности. Емський указ був дуже ваговитий документ, бо в ньому заборонялося друкувати українською мовою будь-які тексти — оригінальні чи переклади, — окрім творів красного письменства та історичних документів. Заборонялись там театральні вистави та прилюдні читання українською мовою. Указ також забороняв довіз українських книжок виданих закордоном, викладання будь-яких дисциплін у школі по-українському та навіть тримання в шкільних бібліотеках українських книжок. 21 Це привело до цілковитого усунення української мови з публічного вжитку, і було насправді смертельним вироком українській мові. „Навіть приватна балачка українською мовою, — як пише Юрій Шевельов, — часто сприймалася як доказ нижчого суспільного становища, якщо по-українському говорили не принагідно, а послідовно, то це розцінювалося як свідома опозиція до російської мови, символу імперії, що вже ставало просто небезпечним". 22

Деякі зміни, але порівняно незначні, принесла перша російська революція 1905 р. Указів 1876 і 1881 років ніколи в Росії офіційно не скасовано. За час від 1905 до 1914 р. не відкрито під Росією жодної української школи, 23 а українське слово вперто не допускали до громадського життя.

В Галичині й на Буковині, що належали до Австрії, держава визнавала рівні права за всіма мовами, вживаними в монархії для користування в школах, для виконання державних функцій і для різних інших актів громадського життя. 24 На Закарпатті, яке належало до Угорщини, в якій не було кодифікованої конституції, українська мова була фактично виключена з громадських функцій. Вона існувала там у формі кількох сільських діялектів [та ще й дуже різних один від одного]. Нечисленна інтелігенція або орієнтувалась на угорців, або переймалася москвофільством. Народовська „орієнтація з'явилася вже після 1900 р. під впливом Галичини". 25 Таким чином українська мова ні в одній з чотирьох територій, де компактно жили українці, не користувалася суспільним престижем; розмірно найкращим було їще мовне становище в Галичині.

В час війни і революції в імперії

Перша світова війна не змінила нічого на краще, а навпаки, поставила Галичину й Буковину в умови підросійської України. В перші роки окупації прийшло там до послідовної русифікації: українську мову заборонено вживати в школах і в громадському житті. Українські інституції та періодичні видання закрито. Видатних українських діячів, а серед них митрополита Андрея Шептицького, депортовано. Тільки що 1916 р. російська політика дещо змінилася, дозволено відновити навчання в українських початкових школах та в деяких гімназіях. Привезено навіть з підросійської України українські підручники, включно з Шерстюковою граматикою. Таким чином роки Першої світової війни не принесли українській мові нічого конкретного. Якщо десь були здобутки, то це головно в галузі вживання української мови в громадському житті та для ведення пропаганди в користь українського народу і його мови в колах російської інтелігенції. 26

За революційні роки 1917-1920 статус української мови різко змінився. По майже двісті роках повного державного невживання, українська мова стала мовою законодавства, адміністрації, війська та широкого громадського взаємнення. Правда, не завжди й не всюди однаково її цінували й використовували. Причиною був короткий час існування, як також хитке становище Української держави. Проте й серед таких обставин українська мова в адміністративному житті стала самозрозумілим і загальновизнаним фактом. Правда, на різних рівнях державного апарату були помітні різниці. Сільська й центральна адміністрація вживали української мови, міська дуже часто користувалася російською. Великим здобутком української мови революційних років поруч з поширенням її в ділянці урядових і громадських стосунків, була її функціональна різноманітність. Дуже промовистими для того часу є числа українських шкіл, як також числа українських видань. Протягом літа 1917 р. відбулося близько сотні курсів українознавства для вчителів, восени цього ж року в російських гімназіях запроваджено курси української мови, літератури, історії та географії. 5 жовтня відкрито в Києві Український народний університет, а 7 листопада Науково-педагогічну академію. 27

За Гетьманату, дотримуючись духу часу, українську мову залишено державною, 28 але дозволено уживати російську. В галузі освіти уряд дотримувався двох основних засад: сприяв українізації початкових шкіл, організував нові середні й вищі школи з українською мовою навчання, але одночасно зберігав наявне російське шкільництво. 27 листопада 1918 р. засновано Українську Академію Наук і закритим голосуванням обрано акад. В. Вернадського на президента, а акад. А. Кримського на неодмінного

(Закінчення на ст. 6-ій)

С. Чак

Складні випадки українського слововживання

Тепер, зараз. Вживання цих слів часом плутають, хоч не в усіх контекстах можлива заміна одного одним.

Тепер насамперед означає „у наш час", „останнім часом".

О так! Минуле — не могила,
Хреста примарний силует, —
Недарма ж мужнього Данила
Тепер *оспівує поет*
(М. Рильський)

Тепер виступає в тих контекстах, де якісь нові факти підтверджують, розвивають ті, про які розповідалося раніше, або протиставляються їм. Наприклад: „Здається, що недавно ми з Іваном були студентами, *тепер* він уже доктор наук, відомий учений". „Джеря був сивий, аж білий. Густі сиві брови низько понависали й закривали очі, з-під їх і *тепер* блищали темні, як терен, очі" (І. Нечуй-Левицький). „Навіть у хазяйстві пощастило Гнатові: перш було, за що не візьметься — у всьому невдача, мов заворожено, а *тепер* і на корову спромігся, і конenята купив, і вівці мекають на оборі" (М. Коцюбинський).

„Річард: ...Ти ж довго проблукав у пущі? Тяжка дорога?
Джонатан: Ні, *тепер* не дуже, за стільки часу вторували люди".
(Леся Українка)

„Давно, давно минулі ті часи, коли він стріляв по ворогові навгадки, не цілячись, висунувши саму карабінку на брустер, а голову сховавши в окоп. Було, було й таке, і зараз, у цю, може, останню годину, можна і в цьому зізнатись. Але *тепер* він уже не такий" (О. Гончар). „Настали інші часи, настали інші люди... *Тепер* стало діло напереворот: на людському полі стояли полукіпки, а панський хліб стояв незжатий" (І. Нечуй-Левицький).

Синонімами слова *тепер* у цьому значенні виступають слова *нині, сьогодні,* вжиті в переносному значенні.

...Мінливе Чорне море вабить погляд, —
Те море, де чубаті козаки
Дива в чайках творили гостроносих,
А **нині** *плинуть мирні пароплави,*
Людей на відпочинок везучи
Чи несучи багатства незліченні
Радянської прещедрої землі!
(М. Рильський)

Слово *тепер* вживається також на означення зміни певної дії, процесу, стану іншими. Наприклад: „Експериментальну частину закінчено, *тепер* можна переходити до наступного етапу"; *Тепер* перед нами нове життя, сповнене щоденних турбот і чудесних мрій"; „Хворий під наркозом заснув, і *тепер* можна було починати операцію".

Слово **зараз** означає: „цієї миті, секунди, хвилини".

А десь гуде, шумить, юрбує...
Галина й зараз *ніби чує*
І крок, і дзвін, і сміх, і спів
в янтарнім морі ліхтарів...
(В. Сосюра)

„Горпина: ...Химко! роздимий там мерщій самограй, чи самовар! Химка (виглядає з пекарні в двері): *Зараз, зараз!* Роздимала, роздимала хвартухом, так нічого не помагає" (І. Нечуй-Левицький).

Слово *зараз* має і такий відтінок, як „негайно", „невідкладно". „Кирило довго блукав, поки вгамувавсь трохи. Чи він був правий? Чи не образив даремне Івана?.. Він мусить *зараз* побачити Івана" (М. Коцюбинський).

Раніше слово *зараз* досить часто вживалося ще в значенні „відразу". „Високоповажаний Добродію, простіть, що *зараз* не міг відповісти на ласкавий лист Ваш" (М. Коцюбинський). „Сказано, воно іншого роду, іншого заводу... *Зараз* видно". „А одробила своє, то *зараз* іх хати..." (Панас Мирний).

У сучасній мові частотність вживання слова *зараз* у цьому значенні невисока.

Поширена стилістична похибка полягає в тому, що деякі мовці вживають слова *зараз* не з властивим йому значенням „цієї миті", „у момент розмови", а з переносним значенням „нині", „сьогодні", тобто у тих контекстах, де має бути вжите слово *тепер.* У реченні „*Зараз* мій приятель живе в Києві, слід було вжити слово *тепер*, оскільки тут підкреслюється, що приятель живе в Києві взагалі, а не тільки цієї миті. У реченні „Минулого року я закінчив університет, а *зараз* збираюся вступати до заочного інституту іноземних мов" слово *зараз* можло б бути якоюсь мірою стилістично виправданим лише в тому разі, якби ця розмова відбулася в момент подання документів до інституту іноземних мов. За всіх інших обставин треба було вжити слово *тепер.*

„Моя сестра раніше жила в Ленінграді, а *тепер* переїхала до Києва. Але зараз у місті її немає: третій тиждень живе на дачі".

З праці **„Складні випуски українського словоживання".**

Київ 1969.

Ро-Ко

„В Україну ідіть, діти!"

Коли в Києві проголосили Деклярацію про державний суверенітет України, діяспора не пасла задніх. Діяспорні діячі, нав'язуючи до актів 22 січня й 30 червня із свого боку втретє проголосили українсьу державність. І я був на мітинґу з моїм приятелем, тим від політики (— я маю ще інших приятелів). Після мітинґу, на якому нам прийшлось вислухати безліч „суверенних" і „незалежних" промов-самопохвал, мій приятель хвилювався, і то надобре.

— Державність зобов'язує! — гаркнув він мені в ухо, перериваючи впорядкований хід моїх думок, коли ми залишили „площу політичних вправ".

Я на нього видивився.

— Державність зобов'язує! — повторив ще раз, подивившися мені в очі, немов угледів там щось підозрілого. Коли я заклiпав очима, він зупинився, прибравши Демостенову позу.

— Тобі не дивуюся, але наші політики, громадські діячі і всякі провідники повинні знати, що і як говорити, а ще на такій загомій політичній демонстрації.

Перервати йому в такий момент було небезпечно.

— „На Україні ведеться національний змаг!" „На Україні весь народ йде до суверенности!" — він іронічно наслідував фрази промовців. — На Україні, на Україні, — він повторив ще кілька разів.

Я знову заклiпав повіками.

— Мають говорити! „В Україні народ йде до самостійности!" — він підніс голос, ніби промовляв з трибуни.

— Чи це важливе? — сказав я трохи неохоче.

— Чому ти не кажеш: „Робітники заложили „Солідарність" на Польщі"? Або: „Проґресивно-консервативна партія на Канаді зішла на пси"? — питався він мене навіть злісно. — Бо це такий політичний ньюанс, який визначує державність. Ні канадці, ні поляки не скажуть „на Канаді", „на Польщі", бо то державні нації! — відповідав він на свої запитання. — Наші вороги понизили нашу державність до „на", що в політичному житті є не до подумання, а ми ще самі нашим вороженькам притакуємо! — він говорив зі злістю так швидко, що аж захлинувся.

— А чому Шевченко казав: „на Україні", „на Вкраїні милій", — я не втримався від свого коментування.

— Ти і Шевченко!? — він криво всміхнувся. — Шевченко поет, філософ, національний пророк — він говорив до всіх. — До таких, політично невироблених, як ти, — він казав стиха, — щоб вас не сполохати, мов горобців: „на Вкраїні милій..." Але до політично зрілих він уже звертався, як самостійник-державник — у своїх посланіях він виказно закликав-наказував: „В Україну ідіть діти!"

Мій приятель раптово обірвав свій виклад із піднесеною головою кудись поспішав, навіть не сказавши куди. Може не хотів або, мабуть, як то буває з нормальним пенсіонером, забув, з ким говорив, залишаючи мене з моїми думками.

Мені пригадалася маленька пригода з моїх дитячих літ. Одного дня на перерві в школі гурт польських дітей обступив мене. Одна гарненька дівчинка, якій засвітилися вогники в чорних очах, каже:

— *Ми не веми, як то бендзе по-українскему: „Бежце серот на Украінев".*

Я без надуми випалив: „Беріть сиріт на Україну".

Польські діти, порскнувши сміхом, розбіглися, вимахуючи ручками, мов сполошені горобці крильцями, залишаючи мене, невідомо мені чому, збентеженого.

Якби я тоді був такий мудрий, як мій приятель тепер, то був би замінив прийменник *„на"* прийменником *„в"*, і не було б сміху.

Але „з кого ся насміхають, з того люди бувають", — казали мудрі люди в старім краю. — Якби в нашій вільній, суверенній, соборній, незалежній Україні я був головою Української Академії Наук у Києві я не забув би про мою „науку" й знав би який правопис завести для всіх і вся, навіть для політичної діяспори. А покищо — вольному воля, а спасенному рай.

До того часу дай Боже нам усім *„на"* й *„у"* поселеннях та *„в"* і *„на"* Вкраїні милій всього найкращого й багато долярів, бо гряде вільна незалежна ринкова економіка. Тепер за валюту майже все купиш, навіть *„на"* Вкраїні.

(1990)

Видає ШКІЛЬНА РАДА при УККА
Редаґує Колеґія в складі:
Євген Федоренко, Анатоль Вовк
і Володимир Жила
Адреса: Educational Council — U.C.C.A.
P.O. Box 391 - Cooper Station
New York, N.Y. 10276-0391

Святослав Караванський

До слова треба голови
(Мовні ущипки)

„Прибравши коридор і сцену,
Дівча стомилося страшенно..."
Даруй, стилісте громобгайний!
Дівча стомилось надзвичайно.

„Така нелицарська *манера*
Не личить синові прем'єра..."
„Ет! — крутить носом норма модна —
Манера ця неблагородна!"

„Хоч Лесь водився з бібліографом,
Свої не зміг сховати прогріхи..."
Який же я! І не доглупавсь!
Не прогріх, бачте, а проступок.

„За те, що хлоп не пив спиртного,
Світ заповзявся *проти нього..."*
Коли ж на вухо хтось — зворушливо:
„Не заповзявся а обрушився!"

„Тоді ж під небом чернівецьким
Лунали співи молодецькі..."
Ба! У книжках не так говориться:
Пісні та співи там задьористі.

„Спинились блиски і громи,
Коли віч-на-віч *стрілись ми..."*
Аж ні! Повчає стиль високий:
Ми з ока *стрілися* на око.

„Затим, що видавсь винятковий,
Надій був повен *день святковий..."*
Тремчу, перо в руці тримаючи,
Таж день багатообіцяючий!

„Будуючи хороми княжі,
Андрій на власний розум важив..."
Перо ж моє ногами човгає —
На важив, знать, а розраховував.

„Щоб далі більше не вшелепатись,
Коваль стулив долоні репані..."
Гай-гай, нові згадавши стилі,
Хутенько правлю на згрубілі.

„Дарма, що хор співав жахливо,
Я визнав, що спектакль можливий..."
Мій погляд казить і роз'ятрює
Усіх, кому спектакль сприйнятливий.

„Хоч брат не рік, не два учився,
А втім, однак, *він розгубися..."*
А втім, однак? Прозри, письменче!
Тримайся але тим не менше!

ВИПРАВЛЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ПОМИЛОК

В МПМ-30 (*Свобода* за 26.IV.1991-1990)

Правильні написані такі:

Сторінка 1

Мотто „Рідна мова... треба додати джерело: *Культура і життя* за 26.VIII.90
Відмінювання і правопис... 1 ряд зг. Юліян Редько

Примітка: Звук *і* чергується з *о.*
Три статті про відмінювання прізвищ повинні були йти в такій черзі: Неправильне відмінювання...
На мовно-правописні теми
Відмінювання і правопис...

Сторінка 2

Пошана рідної мови...
шп. 2 7 ряд. зн. *Учительное евангеліє*
Кирила Транквілліона-Ставроцького
шп. 3. Примітка ч. 6 має бути після ... Івана Котляревського 18 ряд. зн. ... новий світ поезії.
Кінець: Продовження буде

Спочатку...

Закінчення зі стор. 5

вання неповними, риторичними та іншими видами речень, що вживаються при безпосередньому спілкуванні, призводять до штучного мовлення, позбавленого спонтанності, психологічного впливу, отже, й цікавості.

Спочатку було слово... Для нас — українське, рідне, материнське. Мученицьке і святе, древнє і сьогочасне. І від кожного з нас залежить, чи „перло многоцінне" воскресне у власній хаті, чи припадатиме порохом при битій дорозі. Найбільша ж відповідальність у тих, хто обрав хресну дорогу служіння рідній мові! На них покладаємо надії, бо через радіо, телебачення вони розмовляють з усім народом, навчають його. Усвідомте свою просвітницьку місію, зробіть усе для *ренесансу українського слова!*

О. Федик,
доцент факультету журналістики Львівського університету.
„Культура і життя" (Київ)
18.XI.1990

КУТОК ТЕРМІНОЛОГІЇ І НОМЕНКЛЯТУРИ

А. Вовк
(УТЦА)

ЯКА ЦЕ РИБА?

В сучасному харчуванні рибні страви дуже важливі. На жаль українські назви їстівних риб, які можна купити в харчових крамницях чи побачити на меню в ресторанах, загалові майже невідомі. Тому ми вживаємо здебільшого англомовних назв і таким чином творимо, хоч і не навмисне, англійсько-український суржик, аналогічний до російсько-українського суржика на нашій батьківщині. Щоб тим, хто дбає про чистоту своєї мови, допомогти, подаємо оце назви найпоширеніших комерційно важливих риб в англійській мові з їхніми українськими перекладами.

Із ПРІСНОВОДНИХ РИБ (анг. sweetwater fish) тобто риб, що водяться у річках і озерах, варто знати такі:

CARP — КО́РОП
CATFISH — СОМ
EEL — ВУ́ГОР
PERCH — О́КУНЬ
PIKE; PICKEREL — ЩУКА (зах. ЩУПАК)
TROUT — ПСТРУГ і ФОРЕ́ЛЯ (рад. ФОРЕЛЬ)
WHITE FISH — СИГ

Більшість промислових чи комерційних риб, одначе, це МОРСЬКІ риби (анг. saltwater fish). Перелічимо з них найпоширеніші, незалежно від їх величини:

ANCHOVY — ХАМСА́, АНЧО́УС
ATLANTIC HERRING — ОСЕЛЕДЕЦЬ
BASS — МОРСЬКИЙ ОКУНЬ
BLUEFISH — ЛУФА́Р
COD, CODFISH — ДОРШ, ТРІСКА́ (за рос.)
HADDOCK — ВАХНЯ; ПІКША (за рос.)
HALIBUT — ПА́ЛТУС
MACKEREL — СКУ́МБРІЯ
PILCHARD — САРДИНКА, САРДИНА (один рід)
POLLOCK, POLLACK — СА́ЙДА
RED SNAPPER — ЛУЦІЯ́Н
SALMON — ЛОСО́СЬ
SARDINE — САРДИНА, САРДИНКА
SHARK — АКУ́ЛА (тільки деякі види є їстівні)
SOLE — МОРСЬКИЙ ЯЗИК, СОЛЬ
STURGEON — ОСЕ́ТЕР
SWORDFISH — МЕЧОНІ́С МЕЧ-РИБА
TUNA, TUNNY — ТУНЕ́ЦЬ
TURBOT — АНТЛЯНТІЙСЬКИЙ ПА́ЛТУС

Слід відзначити і пам'ятати, що популярні назви риб бувають дуже багатозначні, тобто одна назва може стосуватися різних видів, родів, а то й родин риб, а один вид риби може мати більше як одну назву. Це стосується як англійської мови, так і української. Тому назви у списках, це загальні назви, часом не зовсім точні. Для точного перекладу назви даної риби треба знати її наукову зоологічну назву. Такі назви є латинські і біномні, тобто двочленні. В них перше слово подає ширшу, родову назву організму, а друге вужчу, видову назву. Ось приклади таких точних перекладів для назв TROUT:

RAINVOW TROUT — 1. (Salmo gairdnei) ПСТРУГ РАЙДУЖНИЙ (амер).: —2. (Salmo iridens) ПСТРУГ РАЙДУЖНИЙ (европ.)
LAKE TROUT (америк.) (Salvelinus namaycush) ПСТРУГ ОЗЕРНИЙ
BROWN TROUT (европ., теж культивований в Америці) (Salmo trutta) ПСТРУГ МОРСЬКИЙ.

Для того, хто хоче дізнатися про точні переклади назв інших риб, рекомендуємо цінний довідник: Наталія Чапленко, *Українські назви з куховарства й харчування.* Вид. Союзу Українок Америки, Ню Йорк 1980. Англомовні назви багатьох риб перекладені у словнику: Анатоль Вовк *Вибірковий англійсько-український словник з природознавства, техніки і сучасного побуту.* * Найповнішим довідником українських назв усіх риб є праця: О. Маркевич і К. Татарко *Російсько-українсько-латинський зоологічний словник. Термінологія і номенклятура.* Київ 1983.

Варто відзначити, що видів риб на світі є дуже багато, аж 19 тисяч, тобто більше як усіх видів ссавців, птахів, плазунів і земноводних тварин узятих разом.

* ч. І. (А—М) Ню Йорк 1982, ч. II (N—Z) Ню Йорк 1982-90.

Оком по пресі

Закінчення зі стор. 5

„рейд хору", треба: ТУРНЕ ХОРУ (бо РЕЙД є тільки військовий) *Аме*
секретар „по стосунках" С—Р ДЛЯ СТОСУНКІВ *Сів*
Середній Схід (за анг.), треба: БЛИЗЬКИЙ СХІД *Сво*
„середник" (за поль.) ЗАСІБ Аме
„слідуючий" (за рос.) НАСТУПНИЙ, ДАЛЬШИЙ, ДРУГИЙ *Сво, Аме*
строк (мед.) (анг. суржик) УДАР, ГРЕЦЬ, АПОПЛЕКСІЯ *Аме*
„так буде споконвіку", треба: ТАК БУДЕ ДОВІКУ *Сво*
„технологія" (за анг.), треба: ТЕХНІКА (напр. КОМП'ЮТЕРНА ТЕХНІКА) *Сво, Аме, Но Шл, УкВі,* інші, (див. стаття „Техніка — технологія" МПМ — 3 і 22)
„типографії" (рос.) ДРУКАРНІ Аме
„тупик" (рос.) ГЛУХИЙ КУТ, СЛІПИЙ КУТ *Н Дні, УкВі*
„фарфоровий" (рос.) ПОРЦЕЛЯНОВИЙ *Сво*
Фронт Національного Спасення (за рос.) ФРОНТ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОРЯТУНКУ *Аме*
„чисельна" участь треба: ЧИСЛЕННА УЧАСТЬ *Аме*
„чисельно" ілюстрований, треба: БАГАТО І-ИЙ *Аме*
„ярина" (для анг.vegetable) ГОРОДИНА *Сво*

Якже ж з мовою?

Закінчення зі стор. 5

ви в журналі є хіба те, що від 1986 р. в ньому немає вже коду київської цензури (БФ і 5 цифер) у „метриці" видання.

Отже ще на весні 1990 р. у популярно-мовному виданні Академії Наук не видно ще жодних змін від „застійних" часів. Під кінець цього ж року Академія випустила т.зв. третє видання кодексу *Український правопис*, який крім „регабілітації" літери Ґ, і то в дуже обмеженому обсязі, не усунув з офіційного правопису найважливіших його русифікаційних та нівеляційних настанов.

Покищо за дерусифікацію і доброякісність нашої мови бореться тільки преса (напр. *Літературна Україна, Слово*). Маємо надію, що невдовзі в цю акцію включиться і Академія Наук незалежної України відповідними науковими і популярними мовними виданнями. На це чекає як Україна так і українці у світовому розсіянні.

Пошана рідної мови...

Закінчення зі стор. 5

секретаря. Вплив української преси на престиж мови був тоді двоякий. З одного боку, преса поширювала знання мови й сферу її вжитку в щоденному житті; з другого боку, часто підривала престиж мови, друкуючи не завжди грамотні та добре відредаґовані матеріяли. [29]

1-го січня 1919 р. Рада Народних Міністрів УНР ухвалила, що „Державною мовою в Українській Народній Республіці вважається українська мова. Через те вона обов'язкова для вжитку в армії, фльоті і всіх урядових та загальних громадських публічноправних установах". [30] Цей закон — велике надбання Української Революції доби Директорії, бо досі ні в чотирьох універсалах Української Центральної Ради, ані в Конституції УНР згадки про державну мову не було. [31] Не зважаючи на те, що українська мова поширювалась у всіх сферах життя Республіки, зростав її престиж і визрівали передумови її майбутнього значення. Тут треба підкреслити, що за часів Директорії українська мова мала усі права й то на всій території під українською владою, але хистке становище уряду на всіх фронтах, з одного боку, з внутрішніми ворогами — повстанськими загонами анархічного й комуністичного покрою, що оперували на просторах Катеринославщини, Херсонщини, Київщини, Поділля, Чернігівщини, а з другого боку, — з ворогами зовнішніми. Усе це повністю поглинало увагу Директорії.

Під більшовиками, під час трьох їхніх окупацій, теоретично українська мова була рівноправною, але не панівною, значить одною з двох мов, що їх вживано в Україні. Вона була мовою більшости населення України — на селі, а російська мова — більшости населення в містах, маючи до того загальносоюзний характер. Практично справи виглядали дещо інакше: совєтський державний апарат згори донизу вживав російську мову, за зовсім невеликими винятками в апараті Наркомату освіти та деяких інших відділень. Про це правду сказав перший секретар ЦК Комуністичної партії (більшовиків) України, протягом років упертий ворог українізації, Е. Квірінґ, лотиш за походженням, а саме: „Ми повинні сказати, що наша влада досі ще надто не національна, ще надто не українська, і що в цій справі ми в усякому разі ані трохи не переборщили". [32]

Що торкається української мови, то вона протягом того часу ввібрала в себе численні „совєтизми", особливо в галузях адміністрації та ідеології. Це були переважно кальки російських термінів, не зважаючи на те, що сліпе копіювання тоді ще не набрало сили. В ділянці нормалізації мови в перші роки совєтської влади в Україні зроблено дуже мало з уваги на брак фондів для Академії Наук та для її Інституту української наукової мови. [33]

Зміни приніс тількищо 1925 рік. Спроби придушити та обмежити українську мову під час першої і частково під час другої окупації не дали сподіваних наслідків, українська мова всупереч усім сподіванням окупанта, засвідчила свою життєздатність.

Миляна банька „українізації"

З уваги на внутрішньо-партійні, а особливо на міжнародні події, партійні кола почали не тільки толерувати, а й підтримувати давно вимріяну ідею українізації. Таким чином, „українізація, — як пише Ю. Шевельов, — не була рухом українців проти Москви, а великою мірою, подальшим закрутом кремлівської політики". [34] Тепер від державних урядовців стали вимагати цілковитого й то швидкого переходу на українську мову. Не дозволяли приймати на працю нікого, хто не знав української мови. Також кожен, хто хотів вступити в університет, інститут або вищу школу, мусив скласти іспит з української мови. [35] Дуже успішно, до речі, проходила українізація початкових шкіл. На 1929 р. інститути були українізовані близько на 30 відсотків. [36] Зате українізація швидко охопила українців, що жили поза межами УССР, зокрема в Росії та на Кубані. Там відкрито чимало українських шкіл, почали виходити українські газети.

Проте вплив політики українізації на становище української мови й ставлення до неї був завжди складний і не раз унутрішньо суперечливий. Таким чином заява Хвильового, що „Українізація — результат непереможної волі тридцятимільйонної нації — це ніщо інше як патріотичне прагнення. [37] Адже ж вона була „започаткована в Москві, підхоплена і впроваджувана комуністичною партією звичними для партії методами" й тому не дивно, що вона „викликала прихильність і підтримку одних прошарків населення та сторожке вичікування других. У самій партії вона була бажана для меншости й нею проводилася". [38] Міцної суспільної бази українізація під собою не мала. Внаслідок того й ставлення до української мови не було серйозне, її „здебільша використовували як димову завісу. Ширилися антиукраїнські жарти, на зразок добре відомого запитання: „Ви говорите серйозно чи по-українськи?" [39] Також правопис 1928-1929 років, дарма, що старанно опрацьований видатними мовознавцями вже з самого початку був приречений на невдачу — його прийняли вельми неприхильно, а дотримувались неохоче. Виникла незгода між письменниками й мовознавцями, яку можна було поладнати, але для цього треба було років праці, а тут з 1931 р. українізація почала втрачати на силі й розмаху, а в 1933р. її фактично припинено. Однак українізація мала великий вплив на розвиток української мови. Її вперше за всю історію нормалізовано на наукових підставах і доведено, що вона є мовою літературною, а не просто сумою діялектів.

(Продовження буде)

Фільм...

(Закінчення зі стор. 2)

Цікаво було б довідатися наскільки твір оригінальний — скільки вкладу сценаристів Сергія Дяченка і Леся Танюка, скільки режисера О. Янчука, і наскільки в ньому взято з інших творів, особливо, з повісти „Жовтий князь" Василя Барки, який дозволив фільмареві використати свій твір. Та ці інформації, як і цікаву розповідь про саме створення фільму, мусів би розказати сам режисер. На це — чекаємо. А ось ці рядки — спостереження фільмаря, який підходить до фільму більше з творчо-технічного боку, і також передає те, що висловлювали глядачі. Тут досить матеріялу, щоб переконати глядача піти й самому побачити фільм, і щоб фільмарі мали відгук від глядачів із Заходу. Без сумніву, фільм поставлено так, як можна було за скромним бюджетом і даними умовами. Безсумнівно фільм треба підтримати масовою участю на сеансах. Таким чином, ми покажемо свою вдячність фільмарям за те, що взялися за це тяжке діло. Також, треба показати фінансистам в Україні, що добре створені фільми підуть на Заході, принаймні в спеціялізованих кінотеатрах, і для специфічної публіки, бо ми тут на Заході чекаємо, щоб українське кіно вийшло на світовий екран. Голод-33 створений передусім для України.

Коли б він був створений на експорт, то він мав би мати деякі елементи, до яких привикли на Заході. Наприклад, природність не тільки в грі, але й в гриміровці — „безгримний" вигляд. Також, на Заході нетерпеливляться довгими кадрами, тут воліють скорше — темпо, швидкіший монтаж. Менше „вагітних павз". Вони діють тільки на тих, хто знає, і переживає під час висвітлення, але не на тих, яким наша душа, наша культура — чужа. Тому й те, що не ясне, треба пояснити. Зникли тут і до „щасливого кінця", хоч не завжди. Голод-33 мав свого роду „щасливий кінець", хоч і був він на рівні страшного. Без потрібного контрасту, якось тяжко висидіти навіть не повних дві години. Тут можна б спитати, який контраст і як же ж можна вимагати чогонебуть веселого у цьому фільмі про страшенний геноцид?! Який тут може бути контраст? Це питання треба лишити фільмарям. Ще одне: англійські написи були технічно не на високому рівні. Але знову, знаємо, що Олесь Янчук нашвидкоруч, взяв з ляборaторії копію фільму, який ще й не перейшов збалянсування насвітлення — чим і пояснюється нерівність тональности.

Але фільм своє зробив. І буде й далі робити. Не повинно бути таких, хто б його і в Україні і на Заході не бачив. беручи все до уваги, Олесь Янчук поставив свій перший фільм ліпше як пересічно, зробив добре діло для свого народу, і заслуговує на підтримку, та на сподівання дальших, щораз кращих творчих зусиль.

ДО НЮ ЙОРКУ НА ДОПОМОГУ в розповсюдженні шостого видання своєї книжки про опіку та виховання немовлят і дітей приїхав 88-літній д-р Бенджамін Спок. Його перша книжка „Піклування немовлятами і дітьми д-ра Спока" вийшла друком в 1946 році та зразу стала дуже популярною підручною книжкою серед американського населення, а згодом й по цілому світі. Книжка д-ра Б. Спока драстично змінила погляд щодо прийнятих тоді суворих методів виховання дітей і мала вплив на кілька поколінь батьків і дітей. Досі розпродано близько 40 міл. примірників книжки по цілій земній кулі.

У ВИСЛІДІ ВИБУХУ на шахті в південному районі Туреччини загинуло понад 200 осіб. Експерти вважають, що за рівнем безпеки праці на шахтах Туреччини посідає останнє місце в Европі.

ЗАКОНОПРОЄКТ, НАПРАВЛЕНИЙ для фінансової допомоги Корпорації публічної телевізії, натрапив на спротив зі сторони консервативних республіканців у Сенаті. Вони твердять, що передачі публічної телевізії виявляють чимраз більший ліберальний нахил у виборі своїх програм. Опозиція була настільки сильною, що демократи відтягнули згаданий законопроєкт зовсім із порядку денних дебат. Цей сильний спротив консервативних республіканців йде в парі з критикою П. Бюкенена президента Дж. Буша по тій самій лінії.

В НЕДІЛЮ, 8-ГО БЕРЕЗНЯ, англійський прем'єр-міністер Джан Мейджор заявив, що коли Ірак і надалі чинитиме перешкоди у знищенню своїх арсеналів і підприємств, що виготовляють зброю, Англія може застосувати воєнну силу. Заява керівників британського уряду прозвучала відразу після того, як заступник іракського прем'єра Тарік Азіз прибув до Ню Йорку, щоб виступити в ООН із закликом до світової спільноти послабити санкції проти його країни.

КРАЙОВИЙ ЦЕНТР реєстрування погоди у Вашінґтоні, який вже впродовж 97 років точно записує дані, у неділю, 8-го березня, ствердив, що не було ще такої теплої зими, як цього року. Стів Ноґвейра, метеоролоґіст в одному із відділів Крайового центру реєстрування погоди, відразу підкреслив, що ця тепла погода є наслідком природного циклу зміни погоди, а не наслідком загального нагрівання Земної кулі.

ЗГІДНО ЗІ СТАТИСТИЧНИМИ даними великих ланцюгових крамниць у ЗСА, місяць лютий був для них дуже успішним. Це вже другий місяць підряд, що цього роду крамниці збільшили свої прибутки, бо американці знову почали купувати товари. Аналітики роздрібного продажу підкреслюють, що найбільш успішною торгівлею в лютому втішалися такі крамниці, як Джей. Сі. Пенні, Сірс та інші, які є відомі з приступних для пересічного покупця цін. Одначе перестерігають ці аналітики, щоби це не брати за покажчик загального економічного покращання в країні.

В СЕРЕДУ, 4-ГО БЕРЕЗНЯ, Верховна Рада України прийняла закон про приватизацію державних підприємств. Згідно з ним до ведення української національної валюти відчуження приватизованих об'єктів заборонено.

В СУБОТУ, 7-ГО БЕРЕЗНЯ, у висліді вибуху в столиці Туреччини загинув ізраїльський дипломат Єгуд Садан, який очолював службу безпеки амбасади Єрусалиму в Анкарі. Дві войовничі ісламські організації взяли відповідальність за цю терористичну акцію, назвавши її „відповіддю Ізраїлеві". Очевидно, йдеться про пімсту за недавнє вбивство ізраїльтянами керівника Гезболи шейха Аббата Мусаві.

ЧЛЕН МІСЬКОЇ УПРАВИ Берліна Детлєф Дальк, який мешкав у селищі Зепернік, наклав на себе руки, перед тим написавши листа, що коли німецький уряд „не зміниться, моя смерть буде не останньою". В такий спосіб Дальк протестував проти рішення Бонну задовольнити майнові претенсії колишніх домовласників східньої Німеччини. Дальк попав у відчай, коли будинок в якому він мешкав з дружиною і двома дочками, від нього відібрали колишні власники.

Звичайна...

(Закінчення зі стор. 2)

ди зморщок, що дрібною сіточкою всіяли її обличчя, виглядали як загадкові промінчики, а дві ясні тонкі брови, хмарками застигли над зірничками очей.

Моя добра лісова фея. Остання казка була перед нашою розлукою, але навіть тоді вуглинками горіли її очі, а з уст плавним, живим потічком лилася байка, та так, ніби й не було восьми десятків за плечима. Колись своїми казками вона проганяла страх перед темрявою і сутінками, тепер — розвіяла хмарку смутку, що присіла з нами на призьбі... В оповідях все було живе, рухалося, говорило, сміяло ся і сумувало. не був німим навіть камінь. Власне біля нього починалися всі легенди. „Там, за потічком, що витікає з-під Білого, каменя росте сосна. Вдень вона — зелене дерево, а вночі — обертається на молоду дівчину, що шукає свого нареченого по лісах і горах. Кажуть вона прийшла аж з Карпат..." — так починалася одна з бабиних казок. Було їх сотні, а може й тисячі...

...Я дивлюся на свою сосну, над нею з квилінням пролітає чайка. Недалеко море? Океан! В моїй уяві народжується казка. Послухай, бабусю-голубко, я розповім її тобі.

... Покохав молоденький весняний Вітер струнку Сосонку. Щодня прилітав до неї з далеких доріг. Де б тільки не був, усюди пам'ятав про кохану. Приносив аромат квітів з квітучих полів землі, пестив сонячними зайчиками, цілував ніжними крапельками весняних гроз, варив цілющі напої на ранкових росах. Одного разу приніс Вітерець дивну чічку — морську мушельку. „Що це?" — дивувалася Сосонка — „Такої краси я з роду не бачила". Справді не бачила — вона виросла під Камулою в Гологорах... Сосонка припасовувала дарунок — дуже їй личив. Радів Вітерець, що втішив кохану. Милувався її чарівною вродою в люстерку лісового джерельця. Розповів Вітерець своїй любці звідки приніс дарунок. Був аж над морем — навідував братів, трохи роз важилися — надували білі вітрила красенів-кораблів, що пливли у далекі краї. Хвилювалося море, скрипіло стерно, а він летів, мов на крилах. Був на вітрильнику молодий моряк, що співав бадьору пісню про морські пригоди, про те як майструвати корабель з міцної сосни, як смолили колоди, стругали стерно, як шили білосніжне вітрило, і на цьому красені він повернеться до найчарівнішої дівчини на світі, яка чекає на нього. В дарунку він привезе найгарнішу мушельку, яка пахне морем і шумить, мов прибій.

Слухала Сосонка розповідь Вітру і мріяла про те, як сама перетвориться на гарний кораблик з голубими вітрилами. Як буде мандрувати світом за милим, туди, де сходить і сідає сонечко, там, де на волі міцніють крила...

...Вечоріє. Сосновий ліс наспівує колискову притихлій землі. Бабусю, ти, лагодишся на відпочинок. Чи чуєш як шумить твоя сосна? Це вона оповідає тобі мою казку, що приніс вітер у тихе березневе надвечір'я з далекого краю.

Світовий...

(Закінчення зі стор 2)

ку, який має фонди для безпосередніх позичок підприємствам, а не урядам чи урядовим аґенціям. Цей міжнародний банк був створений спеціяльно для координації фінансової допомоги спочатку східньоевропейським країнам, себто колишнім „сателітам", а тепер засяг його діяльности поширено на всі новостворені самостійні держави на теренах колишнього Союзу. Европейський банк прийняв рішення призначити 40 відсотків своїх позичок колишнім республікам, а 60 відсотків шістьом східньоевропейським країнам і балтійським республікам.

Процес оформлення членства України шляхом підписання відповідних угод зі Світовим банком, Міжнародним валютним фондом і Европейським банком повинен бути закінчений в квітні. Сподівається, що приблизно в тому ж часі буде прийнятий пакет законів про приватизацію підприємств, про закордонні інвестиції в Україні і про земельну власність. Ці рішення збігаються також зі закінченням процесу друку і достави до Києва нових українських банкнотів, що дасть змогу Урядові узгіднити рішення про введення нової грошової одиниці з міжнародними інституціями, про які тут мова.

Незважаючи на оптимістичні перспективи на відкриття дверей для вимоги України у великих маштабах на державному рівні, не можна забувати, що Україна лише вступає в період фундаментальних реформ та що потрібно буде кілька років для значного поліпшення економічного стану населення. Досвід інших держав вказує, що при бракові „політичної волі" зі сторони Уряду, навіть найкращі економічні концепції не дають сподіваного успіху.

З волі Всевишнього 30-го листопада 1991 р. відійшов у вічність в Торонто на 81-му році життя мій найдорожчий і незабутній муж

СВ. П.

МИХАЙЛО ШАФРАНЮК

ПОДЯКА

У цей найтяжчий час мого життя я зазнала вияви щирого і сердечного співчуття від моїх рідних, приятелів і знайомих, як теж доказ великої жертвенности. Усім тим, що відвідували мого мужа під час його перебування у лікарні і тим, які вшанували світлу його пам'ять участю в похоронних Богослужбах, жертвенністю на Служби Божі і громадські цілі, надісланням квітів і висловленням особисто, телефонічно і листовно співчуття, складаю мою найсердечнішу подяку.

Дякую Преосвященішому Владиці Ізидорові за відправи св. Літургії, Панахиди та за участь у всіх похоронних відправах в церкві і на цвинтарі, як також участь у тризні.

Щира подяка всч. отцям: о. Б. Остаповичові, о. Д. Панькову, о. І. Татаринові, о. д-рові Ю. Федорову, о. Я. Левицькому, о. Б. Гладьові, о. Б. Лукієві за участь в Панахидах і похоронних відправах.

Дякую хорові Дивізийників за спів під час Панахиди. Щире спасибі тим, що несли домовину. Похоронному заведенню Кардинала дякую за взірцеве переведення похорону. Подяка за щирі прощальні слова після Панахид, похорону та під час тризни: Владиці Ізидорові, о. Б. Остаповичові, Л. Бабієві, О. і Я. Соколикам, Г. Новаківській, А. Коморовському, В. Самець, А. Шкляр, та моєму найдорожчому сестрінкові Романові Вжесневському і його синові Борисові.

Щира подяка за чудові квіти, які прислали: Укр. Нар. Дім, Пров. Рада КУК, „Коммюніті Траст", Клюб Говерля, Г. Стасюк і родина Кузів, Х. і Ю. Сеньків, О. Сосновська, І. Ріпецька, Л. і В. Палашевські, родина Цурковські, М. Ґерус, родина Данилів, І., М. і Ю. Веретельники, Б. Булема, д-р Н. Бельска, і родина Вжесневських — племінники Роман з дружиною Іреною, Богуслав з дружиною Зеновією, внуки Маркіян, Адріяна, Борис і Руслана з мужем Андрієм, правнучки Петруся, Ярослава і Анна. Зокрема щиро дякую моїм сестрінкам Романові й Ірені Вжесневським за поміч і опіку в часі хвороби мого мужа і за допомогу під час похорону. Всім, що склали датки на добродійні цілі щире спасибі.

На Канадсько-Українську Фундацію „Допомога Україні" зложили:
По 1,000 дол. — Стефан Богданович, Богдан Булема, Василь і Рузя Самець;
по 500 дол. — Ярослава Шафранюк, родина Вжесневських;
250 дол. — Олег Кутовий;
по 200 дол. — Остап і Наталка Винницькі, Борис і Стефанія Кутові, Галина Стасюк;
150 дол. — Оксана Сосновська;
по 100 дол. — Мирон Марта Барабаш, Зенон і Ліда Бобовник, Євген і Олена Борис, Ігор і Тіна Боровець, Аскольд і Рома Ганьківські, Мирон і Наталка Головаті, Ігор і Марта Ігнатовичі, Андрій Коморовський, Галя і Мирон Левицькі. Ярослав і Ірина Морози, Галина Новаківська, Ірина Носик, Ірина Ріпецька, д-р Роман і Галя Слюзарі, Ярослав і Оксана Соколики, Ігор і Богданна Чуми, Рома і Ірина Стахові, Братство Бувших Вояків 1-ої Дивізії УНА — Станиця в Торонто, Інститут св. Володимира;
по 50 дол. — Ігор і Богданна Велигорські, Лідія Боднарук, Ірина і Микола Веретельники, Ярослава Винницька, Мирон Ґерус, Евстахій Думин, Маркіян і Тетяна Когут, Ярема і Христя Козаки, Іван і Марія Кузів, Осипа Максимів, Мирон і Слава Пастирі, Роман Сосідко;
по 40 дол. — Віталій і Іда Литвини, Мирослав, Ольга і Мирослава Фалендиші;
35 дол. — Ірина Островська;
по 30 дол. — Іван і Іроїда Винницькі, Евген і Анна Домарадські, Люба Ігнатович, Петро Коваль, Дмитро Марущак, Володимир і Богданна Мацькові, Дмитро і Марія Неґричі, Богдан і Люба Пендзеї, Нестор і Дарія Хабурські;
по 25 дол. — Василь Вацик, Василь Верига, Світлана Грибінська, Ярослава Зорич, Надія Ковальчук, Роман Колісник, Микола Кордюк, Яків Креховецький, Євген і Ольга Курдидики, Іванна Левицька, Іван і Марія Леники, Лев і Марія Перфецькі, Омелян і Олександра Тарнавські, Олег і Анна Трояни, С. і Марта Тушеки, Марта Юрцан, Іван і Альбіна Церковники;
по 20 дол. — Петро Андріїв, Ірина і Христя Базилевичі, Софія Білик, Анна Бойцун, Євген Ващук, Михайло Витюк, М. Грабовський, Василь Домарецький, Наталка Закидальська, Рудольф Коченаш, Михайло Кріль, Веселко і Марія Латінович, Павло Лопата, Стефан Мартюк, Марія Мацціївська, Богдан Миндюк, Василь Мойсяк, Іван і Оля Падики, Нуся Пенцак, Катерина Свергун, Ярослав Томків, Іван Хичій, Галя Юрцан, Ольга Ясінська;
15 дол. — Меланія Штогринець;
по 10 дол. — Тереса Даревич, Петро Демянюк, Роман Ломаґа, Ірина Малащук, Іван Манастирський, Мирон Пазій, Оксана і Дмитро Романишини, Галина Трутяк, Леонід Філь.

На пресовий фонд журналу „Вісті Комбатанта":
135 дол. — Ярослава Шафранюк;
100 дол. — Олена і Євген Борис;
50 дол. — Мирослав і Марія Бігус;
по 40 дол. — Степан і Христина Вербові, Богдан і Ольга Кальби;
по 25 дол. — Павло і Франціс Гижка, Роман і Марія Королюк, Надія Сосідко-Сандор;
по 20 дол. — Лев і Марія Бабій, Анна Бурій, Василь Дубик, Антін Зазуля, Марія Івашко, Роман Коцко, Ірена Муж, Дмитро і Марія Неґричі, Іван і Оля Падики, Таня Рудзік, Уляна Смеречинська, Марія Спольська, Василь і Пелагія Теленько, Дарія Темник, Степан і Марія Шкамбара, Петро Яцик;
15 дол. — Євген і Євгенія Логази;
по 10 дол. — Софія Білик, Василь Бибик, Микола Бойко, Анна Бойцун, Василь Верига, Мирослав Горбань, Тарас Ґут, Петро Демянюк, Іван Дудись, Павло Лопата, Степан Мартюк, Леонід Філь, Володимир Чемеринський.

На Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля:
40 дол. — Уляна і Анатоль Вовки.

На Український Дім Опіки:
25 дол. — Марія Дунець;
250 дол. — Юрій Строгий.

На товариство дослідів рака: Сузанна Армстронґ.

Хай Всевишній винагородить Вас Всіх сторицею!

ЯРОСЛАВА ШАФРАНЮК

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ОЛЬГИ СОХАН

співмешканці „Павла Гука":
Ірина Крамарчук, Степан і Євгенія Шуган, Ліна Данчук, Олександер Кедринський, Люба Мосевич, Володимир Шепель, ред. Іван Кедрин Рудницький, Ольга Дядинюк
складають $120.00
на ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ в ЧОРНОБИЛІ

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ БОЛЮЧОЇ СМЕРТИ

бл.п.

Марії Лампіки — „Марічки"

12-го березня ц.р.
будуть відправлені поминальні відправи
в церквах:
св. Івана Хрестителя — Гантер, Н.Й.,
год. 9-та ранку;
Собор Входа в Храм Пресвятої Богородиці,
Ворм Мінерал Спрінґ, Фла., о год. 8.30 ранку.

Родину, друзів, приятелів просимо згадати покійну у своїх молитвах.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями та знайомими, що в понеділок, 17-го лютого 1992 р. на 80-му році життя відійшла у вічність в Арчґолд, Огайо,

бл. п.

Іванна з Павлусевичів ЛЕПКА

вдова по проф. МАРКІЯНОВІ ЛЕПКОМУ
ПОХОРОНИ ВІДБУЛИСЯ в четвер, 20-го лютого 1992 р.
Тлінні останки були зложені поруч свого подруга життя та його сестри проф. Тетяни з Лепких Юзьвяк та шваґра д-ра Володимира Юзьвяка.
ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Сестрінки: ХРИСТИНА і КСЕНЯ з родинами, ІВАНКА та ІРЕНА з ЛІЩИНСЬКИХ, КОЗАК з родиною, інж. СИЛЬВЕСТЕР РЕМЕЗА, РОКСОЛЯНА ЛУЧАКОВСЬКА, Армстронґ, АНДРІЙ ЛУЧАКОВСЬКИЙ — кузини.
Родини: ГОРОДИСЬКИХ, КРИЖАНІВСЬКИХ, КОЗИЦЬКИХ, ЛОНКЕВИЧІВ, ГЛІБОВЕЦЬКИХ, КАЗНОВСЬКИХ, СМИКІВ, ТАРНАВСЬКИХ.
Д-р ДАРІЯ МИНДЮК, вдова по д-р ЯР. МИНДЮКОВІ.

Замість квітів просимо складати датки на
ФОНД ЖЕРТВ ЧОРНОБИЛЯ

Ділимося сумною вісткою з родиною і знайомими, що 8-го березня 1992 р. з ласки Всевишнього на 88-му році життя відійшла від нас

наша найдорожча
МАМА і ТЕТА

бл. п.

Марія Погорецька з дому Чорній

нар. в Бродах, Україна

ПАРАСТАС буде відправлений у вівторок, 10-го березня о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН з цього ж заведення в середу, 11-го березня 1992 р. о год. 8:30 рано до української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., де буде відправлена Заупокійна Служба Божа о год. 9:30 рано, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:
дочка — ЛАРИСА ДОЛИНСЬКА з мужем АДРІЯНОМ
братаниця — СТЕФАНІЯ БАБІЙ з мужем ПЕТРОМ
братанок — ЮЛІЯН ЧОРНІЙ з дружиною ФІЛЕЮ
сестрінки —
д-р БОРИС РУДИК з дружиною ІРИНОЮ
д-р ЮРІЙ РУДИК з дружиною ІНҐЕ
ЯРОСЛАВ РУДИК з дружиною
та ближча і дальша родина в Америці, Канаді, Австралії і Польщі

НЕ ТОЙ РІК

У статті О. Т. п. з. „Міт Шевченка" (ч. 45 з 7-го березня) повинно бути: „Після появи 'Кобзаря' в 1840 році коштом дідича Петра Мартоса, Шевченко став відомий...", як і треба читати: „Уже в другій половині 1841 року він скінчив поему „Мар'яна-черниця..." — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 20-го БЕРЕЗНЯ 1992 р.

Пассейк, Н.Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд., відбудуться о год. 7-ій веч. в Українській Централі при 240 Hope Ave. Просимо взяти участь. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу.— **Василь Марущак,** рекр. секретар.

• РІЗНЕ •

ПОШУКУЮ
ОДНОСПАЛЬНЕВЕ ПОМЕШКАННЯ
в околиці UNION-SPRINGFIELD, N.J. — від 1-го квітня ц.р.
Близько транспортації.
Тел. по 7-ій год. вечора: (201) 761-7197

•FUNERAL DIRECTORS•

• ПРАЦЯ •

ПОШУКУЄМО ЖІНОК
до праці на повний і неповний час „Delicatessen Store" South Orange, N.J.. Вимога: знання української та англійської мов.
Тел.: (201) 761-8788